

V Slavnici založili novú tradíciu

Nový letecký deň Airshow Slavnica sa uskutočnil 9. júna na počesť 90. výročia nedožitého narodenia piateho najúspešnejšieho československého stíhača 2. svetovej vojny Otta Smika. Spojitosť s vojnou nebola náhodná, pretože vôbec po prvýkrát to bol letecký deň nielen na Slovensku zameraný najmä na historické lietadlá.

Na letisku Slavnica pri Dubnici nad Váhom na zemi i vo vzduchu sa predstavili aeroplány – veteráni, z ktorých na celom svete lieta už len niekoľko kusov a viaceré bojovali v druhej svetovej vojne. Napríklad Spitfire MK XVIe, na ktorom Smik absolvoval svoj posledný let. Zahynul na ňom ako 22-ročný 28. novembra 1944, keď pri nálete na železničnú stanicu Zwolle v Holandsku jeho lietadlo vážne poškodila protiletecká obrana a pri pokuse pristáť havaroval.

„Smik patril medzi najvýznamnejších pilotov na západnom fronte. Cez rôzne krajiny sa vyučil lietanu v Anglicku. Bol talentovaný a agresívny stíhač. V novembri 1943 mu udelil

Na leteckom dni sa predstavilo množstvo lietadiel.

Foto: T. Pasternák

sám monarcha Spojeného kráľovstva Veľkej Británie Záslužný letecký kríž DFC ako najúspešnejšiemu československému stíhačovi. Tým bol aj v nasledujúcom roku a velenie RAF ho vymenovalo za veliteľa 127. peruti. Získal aj československé a francúzske vy-

znamenania. Trikrát bol exhumovaný a štyrikrát komplikovane pochovaný na troch cintorínoch, až ho v roku 1994 premiestnili na Slávičie údolie. Vtedy ho prezident SR povýšil do hodnosti generálmajor,“ zdôvodnil premiéro-

(Pokračovanie na str. 2)

Povstalecká história Liptova

Z iniciatívy Oblastného výboru SZPB v Liptovskom Mikuláši sa pred piatimi rokmi začala písať história vedomostnej súťaže pre žiakov druhého stupňa ZŠ s názvom Povstalecká história Liptova.

Propozície súťaže sú postavené na získanie vedomostí o SNP, partizánskom odboji a boji proti fašizmu v období II. svetovej vojny na Slovensku – Liptove. Víťazné družstvo získava putovnú cenu venovanú Oblastným výborom SZPB „Plameň SNP“.

V Centre voľného času v Liptovskom Mikuláši sa 30. mája uskutočnil 5. ročník tejto súťaže, do ktorej sa prihlásilo päť

trojčlenných družstiev zo ZŠ okresu Liptovský Mikuláš. V prvom a druhom kole súťaže družstvá odpovedali na otázky, ktoré pripravil a zadával Oldřich Vaněk. Odpovede vyhodnocovala trojčlenná porota v zložení Mária Zúbeková, členka SZPB, Pavel Chrapčiak, predseda OblV SZPB v Lipt. Mikuláši a Jozef Kudlička z Ružomberka.

V prestávke počas súťaže OblV SZPB v Liptovskom Mikuláši odovzdal ďakovné listy pedagógom Vlaste Servilovej zo ZŠ Matejovie, Liptovský Hrádok, Vlaste Capkovej zo ZŠ Janka Kráľa v Liptovskom Mikuláši a Alexandre Luptákovkej zo ZŠ Okoličianska v Liptovskom Mikuláši.

Tretie kolo pozostávalo z prezentácie, ktorú si pripravili súťažiaci žiaci o žijúcom účastníkovi SNP, z odboja vo svojom bydlisku a udalostí z vojnového obdobia. Všetky zúčastnené družstvá preukázali záujem o historické skutočnosti vojnového obdobia. Pripravili si prezentáciu v elektronickej forme so sprievodným slovom a súťažné družstvo z Liptovského Hrádku svoju prezentáciu predstavilo premietnutím dokumentárneho filmu. Dokument bol pekne spracovaný s nafilmovanými výpoveďami ľudí, ktorí to skutočne prežili.

Obrazový dokument zo súťaže je na internetovej stránke ÚR SZPB, kde je aj celý dokument súťažného družstva z Liptovského Hrádku.

Nakoniec zvíťazilo družstvo ZŠ Matejovie z Liptovského Hrádku a obhájilo minuloročné prvenstvo, druhá skončila ZŠ Okoličianska z Liptovského Mikuláša a tretia ZŠ z Partizánskej Lupče. OblV SZPB odmenilo prvé tri družstvá vecnými odmenami – USB kľúče, WEB kameru a tašky na Notebook.

Súťaž „Povstalecká história Liptova“, ktorá si získala svoje miesto na ZŠ v okrese Liptovský Mikuláš, zaujímavou formou dáva žiakom spoznávať históriu národnooslobodzovacieho boja Slovákov v druhej svetovej vojne a podáva mladej generácii odkaz SNP.

Ján MACHOVIČ

Školáci predviedli svoje vedomosti o druhej svetovej vojne.

Foto: JM

LADISLAV JAČA

Zväčšime aktivitu

Ak chceme a žiadame, aby Národná rada a vláda SR prehodnotila a zmenila postavenie Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov v spoločnosti, čo je v celku prirodzené, je od nás žiaduce zvýšiť našu aktivitu pri plnení záverov XV. zjazdu na všetkých organizačných stupňoch výstavby nášho zväzu. Okrem účasti a spoluorganizovaní spomienkových osláv oslobodenia našich obcí a miest, SNP, karpatsko-duklianskej operácie a mnohých ďalších podujatí je potrebné väčšiu aktivitu vyvinúť v práci s mladou generáciou. Určite nájdeme podporu v mestských a obecných zastupiteľstvách, ktoré riadia a usmerňujú základné školy na úrovni miest a obcí, ale aj v samosprávnych krajoch, ktoré riadia stredné školy na úrovni krajov.

V Bratislavskom kraji sme získali dobré skúsenosti zo spolupráce so Samosprávnym krajom a Metodicko-pedagogickým ústavom pri organizovaní seminárov pre učiteľov dejepisu a etickej výchovy k národnooslobodzovaciemu hnutiu, k SNP, ale aj k extrémistickým hnutiam, ako je neonacizmus, neofašizmus, rasizmus, holokaust, xenofóbia a iné intolerantné prejavy. Využívame k tomu skúsených lektorov, ale tiež priamych účastníkov národnooslobodzovacích bojov a účastníkov SNP.

Cestou učiteľov sa nám darí organizovať na školách rôzne súťažné kvízy s tematikou, ktorej je v učebných osnovách venovaná minimálna (2. svetová vojna, národnooslobodzovacie hnutie a SNP) alebo žiadna pozornosť, spojená s extrémistickými hnutiami, históriou a súčasnosťou regiónu, mestom, alebo obcou v ktorej žijú. Okrem toho je potrebné oživiť organizovanie zájazdov po stopách SNP, pamätníkov našej novodobej histórie. Veľmi účinné je organizovanie zájazdov do vyhľadzovacích a koncentračných táborov.

Väčšiu pozornosť naše organizácie v obciach a mestách by mali venovať ochrane a úprave pamätníkov a sôch, ktoré sú častokrát zanedbané a nevenuje sa im náležitá pozornosť.

Viem, že zápasíme s vysokým vekovým priemerom v mnohých základných organizáciách, preto je na nás, ako budeme získavať strednú a mladšiu generáciu do nášho zväzu. Som však presvedčený, že spoločným úsilím nás všetkých sa nám to podarí, čím v mnohých otázkach budeme úspešní pri naplnení uznesení XV. zjazdu SZPB.

V Slavnici založili novú tradíciu

(Dokončenie zo str. 1)

vý letecký deň Peter Matejčík, prvý viceprezident Slovenského leteckého zväzu generála M. R. Štefánika.

V leteckých bitkách vybojoval Smik osem samostatných vzdušných víťazstiev a dve v spolupráci, dve pravdepodobné, štyri lietadlá poškodil a zlikvidoval aj tri rakety V1. Na zemi zničil dve lietadlá, dva tanky, šesť lokomotív a 22 vojenských vozidiel. Tieto počty ho zaradili na 5. miesto medzi československými letcami v 2. svetovej vojne. Uctili si ho v Holandsku, keď na mieste jeho smrteľného pádu pri farme Bloksteeg mu odhalili (1992) pamätnú dosku a ulicu vo Zwolle pomenovali Otto Smikstraat. Letci Ozbrojených síl SR pomenovali (2002) po ňom leteckú základňu Sliač, ktorá od 1. 7. 2009 nesie nový názov Zmiešané krídlo generála Otta Smika.

Na letecký deň priletel na Spitfire MK XVIe Angličan Dan

Griffith, ktorý pilotuje mnohé typy vojenských a dopravných lietadiel – medzi nimi aj najväčší Airbus A-380. Z ďalších zaujímavých lietadiel a posádok treba spomenúť tzv. lietajúcu jachtu – obojživelné lietadlo Sikorský S-38, ktorého originál bol vyrobený v roku 1929 a jeho repliku postavili v rokoch 2000 až 2010. Vlastní ho Nemeč dlhodobo žijúci v Las Vegas Thomas Schrade spolu so svojou manželkou a psíkom týmto aeroplánom pomenovaným Osa's Ark lietajú po etapách okolo sveta, lebo na jedno tankovanie preletí iba 1200 kilometrov.

Diváci, ktorých prišlo takmer 10 000, spoznali v rozhovore s moderátormi 83-ročného Milošlava Orta. Bol vedúcim úspešnej akrobatickej skupiny štyroch Lunakov pred 50 rokmi, ktorá bola vôbec prvá akrobatická skupina vetroňov na svete. Tiež videli niekoľko dvojplôšnikov An-2, ktoré sa aj u nás ešte stále použí-

Letecký deň v Slavnici sa konal na počesť Otta Smika.

Foto: T. Pasternák

vajú na vyhlídkové lety, zoskoky parašutistov alebo postreky. Ich výroba sa začala v roku 1949 a je najväčším dvojplôšnikom na svete. Adrenalin zvyšovali vystúpenia akrobatických pilotov Dušana Šamka na lietadle PITTSS2, Zoltána Veresa z Maďarska

i slovenskej akrobatickej skupiny vetroňov L-23 Očovskí bačovcia. Rešpekt si zaslúžil aj zoskok deviatich parašutistov – veteránov z Klubu vojenských výsadkárov, ktorí majú dovedna 780 rokov. Predstavili sa i lietadlá L-40, L-60, Z-126, Z-226, Z-37 Čme-

liak s piestovým aj turbovrtulovým motorom, Z-526, Morava L-200, L-410, DA-42 Twinstar, WT-9 Dynamic, vrtulník Robinson R-44 či vetrone L-23. Podľa organizátorov to bola úspešná premiéra, aj keď v závere ju trochu pokazil dážď. **Pavol ERDZIAK**

Predčasne, ale úspešne

Pri príležitosti 67. výročia oslobodenia Bojníc a ukončenia 2. svetovej vojny sme aj tento rok uskutočnili besedy so žiakmi najvyšších ročníkov ZŠ. Boli zamerané najmä na objasnenie ilegálnej prípravy odboja a vyhlásenia Povstania na Slovensku. Jeho oslobodenia a ukončenia pre ľudstvo najväčšej a najkrutejšej vojny.

Besedy sa zúčastnili dvaja členovia ZO SZPB z Bojníc Emil Danek a čestný predseda OblV SZPB v Prievidzi Oskar Bielík. Zo strany žiakov bol o besedu

veľký záujem, o čom svedčí aj tá skutočnosť, že v jednej triede sa na ich žiadosť zopakovala. Beseda bola rozdelená na dve časti. V prvej časti E. Danek priblížil situáciu, v akej sa odboja a Povstanie pripravovalo. O. Bielík sa žiakom prihovoril v druhej časti a vysvetlil im, ako sa jeho rodina dostala do SNP.

Žiaci mali veľa otázok, ktoré sa týkali prípravy SNP, ale najmä pôsobenia partizánov v horách po čiastočnom potlačení SNP a prechode na partizánsky spôsob boja.

Na záver vyslovili presvedčenie, že keby sa udalosti zopakovali, aj dnešná mladá generácia, tak ako my v minulosti, by sa pridala na stranu pravdy, spravodlivosti a pokroku. Upozornili sme žiakov na to, že sme si po skončení vojny mysleli, že fašizmus a nacizmus bol porazený. Vznikli však nové, ešte nebezpečnejšie odnože v podobe neofašizmu, neonacizmu, rasizmu ale najmä v podobe novodobého terorizmu.

Oskar BIELIK, Emil DANEK

(Pre Bojovník bez nároku na honorár)

Beseda so žiakmi.

Foto: ob,ed

11. JÚN

Nemecké vojenské múzeum v Berlíne sa pripravuje vyzdvihnúť z dna Baltského mora trosky vzácneho exemplára jednomotorového strmhlavého bombardéra Junkers Ju-87, známeho pod označením Stuka, ktorý nacisti používali v 2. svetovej vojne. Harvarovaný stroj objavili koncom minulého storočia, keď na ňom uviazli rybárske siete, zhruba desať kilometrov od pobrežia ostrova Rujana v hĺbke 18 metrov.

Múzeum ho plánuje zrekonštruovať a vystaviť.

12. JÚN

Írska vláda udelila milosť tisícom vojakov, ktorí dezertovali, aby bojovali za spojenecké sily v 2. svetovej vojne. Dublin vtedy vyhlásil neutralitu s odôvodnením, že iný krok by ohrozil nezávislosť Írska, získanú od Veľkej Británie v roku 1921. Premiér Éamon DeValera sa dokonca v roku 1945 zapísal do kondolenčnej knihy k smrti Adolfa Hitlera. Približne 60-tisíc Írov však bojovalo v britskej armáde vrátane zhruba

7000 vojakov, ktorí dezertovali z ozbrojených síl vlastného štátu. Vláda ich následne odsúdila.

14. JÚN

Časti diela Mein Kampf Adolfa Hitlera sa nesmú distribuovať ani s komentárom dvoch renomovaných profesorov. Rozhodol o tom Vrchný krajský súd v Mníchove.

Pre britského vydavateľa Petra McGeeho, ktorý zamýšľal zverejniť komentované ukážky tohto textu na stránkach týždenníka Zeitzeugen, to znamená, že neuspel ani na druhostupňovom súde. Bavorsko, ktoré McGeeho plány napadlo súdnou cestou, pripravuje kritické vydanie čiastočne autobiografického diela, vysvetľujúceho základné prvky nacistickej ideológie, pre študentov na rok 2015.

15. JÚN

Vo veku 98 rokov zomrel vo Francúzsku kontroverzný filozof Roger Garaudy, ktorý sa nechválne preslávil ako autor knihy Základy mýtov o modernom Izraeli. Spochybňoval v nej existenciu

plynových komôr v nacistických koncentračných táboroch, ako aj masové vraždenie židov počas 2. svetovej vojny. Garaudy začínal ako veriaci kresťan, potom prešiel na ateizmus a až do roku 1970 bol čelným predstaviteľom Francúzskej komunistickej strany, z ktorej

stalo sa VO SVETE
11. 6. – 18. 6. 2012

ho však pre kritiku invázie vojsk Varšavskej zmluvy do ČSSR vyhlásili. V roku 1982 konvertoval na islam. Líbyjský vodca Muammar Kaddáfí mu v roku 2002 udelili cenu za ľudské práva.

16. JÚN

V dedine Csókakö, ktorá leží necelých 90 kilometrov západne od Budapešti, odhalili za účasti asi tisícky ultranacionalistov sochu kontroverzného regenta Maďarského kráľovstva Miklósa Horthyho. Pod jeho vedením sa Maďarsko usilovalo o revíziu

Trianonskej zmluvy a neskôr sa stalo spojencom nacistického Nemecka. V obci sa zišli extrémisti v polovojenských úboroch so zástupcami krajne pravicovej strany Jobbik. Starosta György Fürész povedal, že socha má povzbudiť celonárodnú debatu o Horthym. Tohto roku po Horthym pomenovali park v meste Gyömrő a v dedine Kerekí vztýčili drevenú sochu niekdajšieho diktátora, ktorý zomrel v portugalskom azile vo veku 89 rokov bez toho, aby ho niekedy súdili.

17. JÚN

Aktivista nemeckej neonacistickej scény Willi Pohl pomáhal v roku 1972 palestínskym teroristom, ktorí zabili 11 izraelských športovcov na XX. letných olympijských hrách v Mníchove. Vyplýva to z odtajnených správ Spolkového úradu na ochranu ústavy. Pri 20-hodinovej dráme pred 40 rokmi obsadili extrémisti z organizácie Čierny september ubikáciu izraelskej výpravy v olympijskej dedine a na mieste zastrelili dvoch športovcov. Ďalší

deviati Izraelčania, jeden policajt a päť z ôsmich teroristov prišli o život počas prestrelky na mníchovskom letisku. Pohl z prípadu vyviazol iba s malým trestom za „nezákonné vlastníctvo strelných zbraní“; už štyri dni po odsúdení ho prepustili na slobodu.

18. JÚN

Prejsť sa po bývalom mocenskom centre nacistického Nemecka a nazrieť do kancelárie Adolfa Hitlera umožňuje návštevníkom berlínske dokumentačné stredisko Topografia teroru. Túto netradičnú prechádzku ponúka nová výstava Wilhelmstrasse 1933–1945, ktorá približuje osudy kedysi najvýznamnejšej vládnej ulice v hlavnom meste Nemeckej ríše. Už od čias Pruska na nej sídlili ministerstvá; neskôr tam stál aj prezidentský palác. Prestížnou adresou zostala aj v ére nacizmu – najmä po tom, ako si na jej rohu nechal Hitler postaviť nové megalomanské sídlo. V ňom okrem iného 13. marca 1939 prijal Josefa Tisu a o deň na to Emila Háchu. **(ao)**

Prednáška zaujala desiatky poslucháčov

Prednáška o histórii a bojoch 1. československého armádneho zboru o Liptovský Sv. Mikuláš prilákala do Múzea Janka Kráľa početné obecenstvo. Jej úvod patrilo Jurajovi Vanovčanovi z Klubu priateľov vojenskej histórie Slovenska. Prerозprával príbeh hrdíky vlastencov, ktorí po rozbití Československa nerezignovali a ušli do zahraničia s cieľom bojovať proti nepriateľovi.

Čechoslováci na Východe tvoria vlastnú jednotku, zúčastňujú sa obranných bojov pri Charkove, oslobodenia Kyjeva a nakoniec už ako šestnásťtisícový armádny zbor podstupia namáhavé boje v karpatských horách pri Duklianskom priemysku. „Zloženie vojakov v armádnom zbore bolo veľmi rôznorodé,“ vysvetlil J. Vanovčan. „Od československých dôstojníkov cez podkarpatských Rusínov, Volynských Čechov, prebehnuvších slovenských vojakov až po Východoslovákov mobilizovaných na oslobodenom území. Pozoruhodné taktiež je, že z dvanástich cudzincov vyznamenaných titulom Hrdina Sovietskeho zväzu bolo šesť Čechoslovákov,“ spresnil.

Oldřich Vaněk sa sústredil na vyvracanie rozšírených mýtov o nasadení československého zboru pri Liptovskom Sv. Mikuláši. Odznali tu zaujímavé informácie o skutočných počtoch vojakov v československých brigádach a nemeckých a sovietskych jednotkách či rôzne odhady strát československého zboru. Podrobne bola rozobraná povesť o mikulášskom lie-

hovare a jeho údajnom súvisе so stratou už dobytého mesta z 11. marca 1945. „Nemožno vylúčiť, že niektorá jednotka sa k časti uskladneného liehu skutočne dostala, podľa historických dokumentov tam boli aj po vytlačení Nemcov z mesta stále uskladnené tisícky hektolitrov,“ uviedol Vaněk. „Príčiny straty mesta však boli čisto vojenské – nemeckí Volksgrenadiéri z 320. divízie opätovne dobyli výšiny Háj a Nicovô a hrozilo, že 1. čs. brigáda zostane v meste odrezaná. V hodnotení štábu zboru z toho kritického dňa sa taktiež uvádza, že medzi nedostatočne vycvičenými vojakmi prepukala panika a prejavoval sa nedostatok skúsených veliteľov,“ objasnil historik.

Problematiky výstroje a uniforiem československých vojakov na Východe sa zhostil Roman Moravec z Klubu priateľov vojenskej histórie Slovenska. Výklad demonštroval množstvom vzácných historických fotografií a početnou zbierkou uniforiem a najrôznejších výstrojných súčiastok od spodného oblečenia, po obuv, cez zimné doplnky, loďičky, baranice, rukavice, kabá-

Na prednáške odprezentovali aj historické fotografie z obdobia bojov 1. československého armádneho zboru o Liptovský Sv. Mikuláš. Ilustr. foto: JVV, MJK

ty, opasky, sumky, košeľe, šály, až po drobné predmety osobnej potreby vojakov. „U vojakov armádneho zboru možno nájsť naozaj všetko: britské a americké košeľe, britské battledressové uniformy, v ZSSR ušité uniformy československého vzoru z britskej látky, sovietske zimné doplnky. Od vstupu armádneho zboru na Slovensko sa táto zmes obohatila aj o uniformy predvojnovéj československej, resp. slovenskej armády. Na fotografiách vidno aj najrôznejšie kombinácie uvedeného,“ prezentoval Moravec.

Záver prednášky o bojovom nasadení zborového delostreleckého pluku 5 pri Mikuláši patrilo Milanovi Kopeckému, autorovi viacerých kníh a publikácií o našom armádnom zbore

na Východe. Delostrelectvo sa nenadarmo označuje za boha vojny a delostrelecký pluk 5 pri Liptovskom Sv. Mikuláši túto definíciu usilovne naplňal. Mohutné húfnice kalibru 122 a 152 mm boli počas dvojmesačných bojov rozmiestnené pri Jamníku a svojimi vyše 40 kg ťažkými projektilmi podporovali vlastnú pechotu v útoku aj obrane a strpčovali život tak nemeckým vojakom v predných línách, ako aj hlbokému tylu nemeckej obrany. „V niektorých prípadoch bola vedená účinná paľba až na hranici maximálneho dostreľu, napríklad na zásobovacie vlaky na železničnej stanici v Parížovciach či Vlaškoch. Našich delostrelcov však takmer po celé obdobie bojov obmedzoval nedosta-

tok munície. Slovensko bolo podružným frontom, Sovieti sústredili hlavné sily na strategických smeroch Varšava – Berlín a Budapešť – Viedeň a tomu zodpovedalo aj zásobovanie,“ vysvetlil Kopecký. Medzi časté ciele ťažkých granátov patrila kóta 729 Nicovô, mínometné batérie v Bobrovci a Ondrašovej, križovatky ciest v Mikuláši a pozície nemeckého delostrelectva v Ráztokách, Čemiciach či Demänovej.

„Prednáška mala dobrý ohlas u laickej aj odbornej verejnosti“, zhrnula lektorka Múzea Janka Kráľa Katarína Verešová. „Veríme, že pre naše múzeum to môže byť počiatkom dlhodobejšej spolupráce, pretože vojensko-historické témy vyvolávajú zaslúžený záujem,“ uzavrela. JVV

Smutná spomienka na rodinu Schwarczovú

Ich telá zanikli vo vápenke, ich popol nehodili do Hrona. Boli prvými obeťami v Nemeckej. V kancelárii na stole leží kniha, smutná to matrika, založená ešte 1. januára 1923 – zomreli. Príčina smrti, rôzne choroby – tuberkulóza, rakovina, porážka, cukrovka alebo zápal pľúc.

V štyridsiatom štvrtom sa objavili nové diagnózy – zasiahnutý bombou. Potom častejšie, objavené vraždy – zastrelený vojakom, Jozef Krigovský, ošetrovatelka Oľga Vozáriková, Jozef Guba, kovorobotník Ján Demeter, Samo Kohút a ďalší a ďalší. Potom 137. strana kroniky, zápis dátumu smrti 2. decembra 1944: meno Helena Schwarczová, 23-ročná, miesto smrti Nemecká. Príčina smrti: zavraždená. Tá istá príčina smrti, dátum Milana a 54-ročného Viliama Schwarcza a zapísané rukou notára Júliusa Trnovca. Značenie tohto smutného príbehu, za prítomnosti Ladislava Schwarcza, zápisy na strane 137 sú prológom staršieho inferna v úzkej dolinke medzi Breznom a Banskou Bystricou. Udalosť, ktorej Ladislava účasť na zápisoch o smrti jeho ženy, syna a otca je neuveriteľne náhodná, a predsa pravdivá.

Začiatkom septembra štyridsiateho piateho roku uháňa po hradskej smerom na Zvolen veľké nákladné auto. Na aute ľudia, ktorí vstali z mŕtvych. Oslobodení väzni z nacistických koncentračných táborov. V týchto časoch chodilo z Československa do Nemecka a späť. Hľadali svojich drahých, zvyčajne ich nenájdu, ale privádzajú nešťastníkov s iskierkou nádeje, že vlastní príbuzní sú už doma.

Tak to bolo aj s Ladislavom. Hľadal v Nemecku otca, ženu a syna. Nenašiel ich a vracia sa na východné Slovensko. Možno ich nájde v Prešove – dúfa. Odrazu zaškrípu brzdy a auto zastane. Defekt – bodaj ho stislo – zahromžil šofér a začne hľadať francúzsky kľúč, hever a lepidlo. Ladislav si sadol na lúku pri ceste, zapálil si cigaretu. Čo ak nebudú doma? Čo potom?

Šofér pristavil protiľúce vojenské auto a požiadal ko-

legu o pomoc. Jeden z vojakov si prisadol k Schwarczovi. – Z Nemecka ľudí vozíte, hm... Mlčia a fajčia. – A ty si čo smutný? Veď vraciate ľudí k životu. Ladislav odhodí ohorok do trávy. – Vraciame, zadumane odpovie. – Ale svojich som, kamarát, nenašiel. Vojak sa zachmúril. – Prepáč... Opäť chvíľu mlčia. Obďaleč obaja šoféri nadávajú. Diera veľká a náhradnej pneumatiky niet. –

Toho večera prišli Nemci a gardisti. Matka stačila vyskočiť von oblokom, utiecť do hory. Ráno ju našli v bezvedomí a takmer zamrznutú. Otca, ženu a Milana fašisti odvliekli. To je všetko, čo som sa o nich dozvedel.

A čo takého? Trochu nesmelo sa ohlási zvedavý vojak. Najsamprv ho chce zahriaknuť, ale rozmyslí si to. Prečo nepovedať. Aspoň sa trochu na duši ul'avi. Hovorí, každé slovo bolí, s každým slovom sa predsa lepšie dýcha.

– Vlani v máji som rodičov a ženu evakuoval z Prešova do Liptovskej Teplej. Tam sa žena narodila Milan, náš syn. Potom som odišiel do hôr, oni do Dubovej. Skrývali sa na samote

u Halgašov. Išiel som za nimi jedného novembrového piatku. Prehovárал som ich, aby dieťa nechali u Halgašov a odišli so mnou do hôr. Žena nechcela opustiť syna, otec ženu. Zostali... Toho večera prišli Nemci a gardisti. Matka stačila vyskočiť von oblokom, utiecť do hory. Ráno ju našli v bezvedomí a takmer zamrznutú. Otca, ženu a Milana fašisti odvliekli. To je všetko, čo som sa o nich

bližšie a vidia, pes má v zuboch topánku. Vykopali nešťastníkov – a predstav si, medzi nimi nemluví. Ani len strelené nebolo, živé ho zahrabali. Tak ich potom pochovali na cintoríne. Vojak celý zaujatý spomienkou, nezbadá ako jeho spoločník zbledol. – Kde to bolo?, sputuje sa Schwarcz. Podarí sa mu potlačiť vzrušenie. – Kde? Vojak sa poškrabe na hlave – ba vlastne ani neviem, na môj hriechu! A je to známa dedina, fašisti blízko nej odstreľovali a vo vápenke ľudí pálili.

Schwarcz kľčovite zatne päsť, stisne zuby, privrie oči. – Rafinériu ste pod obcou nevideli? – Pravdaže! – zvolá šofér, – to je ona. Pred obcou rafinérka, za obcou vápenka. Nemecká! O dve hodiny je Ladislav na cintoríne v Nemeckej. Ženu pozná podľa šiat, otec má ešte obľúbenú fajku vo vrecku. Notár zapísal poznámku do matriky za prítomnosti Ladislava Schwarcza. Potom notár priloží na písmo pijavý papier, prejde po ňom dlaňou a povie: podpíšte aj vy, pán Schwarcz.

Matúš HALAJ

(Pre Bojovník bez nároku na honorár)

Vyhlásenie XV. zjazdu SZPB k členom a občanom SR

Náš zjazd rokuje niekoľko týždňov po parlamentných voľbách, ktorými sa rozuzlila zložitá vnútropolitická situácia, zapríčinená pádom vládnej koalície pravicových strán a poznačená hroziacim kolapsom zdravotníctva i finančného systému, pokračujúcou hospodárskou stagnáciou, vysokou nezamestnanosťou, rastom cien potravín a energií, podozreniami z korupcie v najvyšších politických kruhoch a zneužívaním spravodajských služieb na úzke záujmové ciele.

Pre nás je osobitne znepokojujúce, že sa v poslednom období na Slovensku aktivizujú pravicoví extrémisti, neoludáci a neonacisti, ktorí propagujú xenofóbné, protirómske a otvorene rasistické heslá, cieľavedome prekrúcajú dejiny, zľahčujú zverstvá fašizmu,

znehodnocujú ľudový zápas proti nemu a znesväcujú pamiatku obetí druhej svetovej vojny. Pritom na to zneužívajú najmodernejšiu informačnú techniku, ktorá je dnes voľne dostupná každému mladému človeku.

Pre nás je osobitne znepokojujúce, že sa v poslednom období na Slovensku aktivizujú pravicoví extrémisti, neoludáci a neonacisti, ktorí znesväcujú pamiatku obetí druhej svetovej vojny.

Nemôžeme sa utešovať tým, že na Slovensku zatiaľ nevyčína až toľko propagátorov starého fašistického režimu či súčasných hnutí podporujúcich nacionalistickú nezášľachnosť, rasizmus a neonacizmus ako v susedných a ďalších krajinách. Nadväzovať na antihumánne tradície totalitného ľudáckeho štátu nie je perspektívou, ale cestou

do pekla. Nie náhodou jedným z pilierov hodnôt zjednocujúcej sa Európy, ktorej súčasťou sa stala aj Slovenská republika, je spoločný boj národov proti fašizmu a za demokraciu, dodržiavanie ľudských práv a všeobecnú prosperitu.

Výraznejší podiel SZPB v pôsobení proti zmieneným negatívnym javom vidíme v častejšom organizovaní podujatí typu stretnutí troch generácií a seminárov pre učiteľov dejepisu a etickej výchovy. Účinnnejšie na to chceme využívať náš dvojtyždenník Bojovník a Ročenku odbojára, ako aj spoluprácu s ministerstvom školstva a vedeckými inštitú-

ciami s cieľom zmeniť učebné osnovy na základných a stredných školách tak, aby sa protifašistickému hnutiu venovala podstatne výraznejšia pozornosť.

Aj v tejto súvislosti chceme iniciovať monitorovanie stavu vojenských cintorínov, pomníkov, sôch a ostatných pamiatok spojených s hrdinskými činmi antifašistov a udalosťami oboch svetových vojen. Nestačí spoluorganizovať oslavy výročí SNP, karpatsko-duklianskej operácie či oslobodenia jednotlivých obcí a miest. Viac budeme využívať aj pietne spomienky na vojakov padlých v I. svetovej vojne v rámci Medzinárodného dňa vojnových veteránov 11. novembra, či 9. september, ktorý Národná rada SR vyhlásila za Deň obetí holokaustu a rasového násillia.

O dva roky si pripomenieme 70. výročie SNP. Navrhujeme, aby sa pri tejto príležitosti v spolupráci s poslancami naprieč širokým politickým spektrom v parlamente prijal Zákon o protifašistickom odboji, o zápase za mier a demokraciu v rokoch 1938 až 1945. Schválený dokument by súčasne definoval legislatívne postavenie SZPB ako verejnoprospešnej organizácie, ktorá už teraz svojimi aktivitami supluje výkon štátu pri zachovávaní tradícií a hodnôt antifašistického zápasu.

Veríme, že zákon podporí vláda a rozhodujúca väčšina politických strán, aby sa tak naplnil odkaz Vianočnej dohody z roku 1943, ku ktorej sa prihlásili všetky rozhodujúce sily slovenského protifašistického odboja. V tom je naše poslanie i budúcnosť.

AFORIZMY

Cesnak má zázračné účinky. Všetci vám dajú pokoj.

Kto sa zožiera, nemusí byť ludožrútom.

Niektó má chrípku, iný ani to.

Peter GOSSÁNYI

Kedysi sa robilo od svitu do mrku, dnes od jedného spravodajstva po ďalšie.

Ľudia už nebývajú doma, ale pred televízorom.

Dnešné getá nevznikajú tam, kde je teror, ale kde je blahobyť.

Ján FEKETE-APOLKIN

Ked' zem sa krvi napila

Ked' si kráľ Ľudovít XVI. nechal nasadiť červenú čiapku, ktorá bola symbolom revolúcie, a opásal sa trojfarebnou šerpou, na ktorej iba biela farba oznamovala svetu, že je farbou monarchie, už vtedy pochopil, že s jeho kralovaním je koniec. Definitívne sa však o tom presvedčil, keď ho prinútili vyhlásiť vojnu Rakúskej monarchii. Vedel, že ak by v tejto vojne Francúzsko zvíťazilo, alebo ak by boli revolučné vojska porazené, vždy to bude znamenať pre neho a jeho rodinu koniec. Každá revolúcia má totiž svoje zákony a pravidlá – aby mohla žiť, potrebuje mať svojho nepriateľa a jeho krv. Potrebuje však aj niečo, čo by udržiavalo v jej žilách potrebné nadšenie. Z týchto dôvodov požiadaval barón Dietrich, starosta mesta Štrasburg, mladého ženijného kapitána, ktorý sa volal Rouget de Liste, aby zložil pre rýnskych vojakov nejakú vlasteneckú pochodovú pieseň. Aby do vojakov vliala ešte viac revolučnosti a nadšenia a zrýchlila ich pochod.

V noci z 25. na 26. apríla 1792, sa zrodila v hlave tohto kapitána, v malej skromnej miestnosti, pieseň, ktorá vystriedala tanečnú „karmaňolu“, pri ktorej sa až tak dobre nepochodovalo. Autor, keď skladal text a obaloval ho pochodovou hudbou, ešte netušil, koľko obetí bude vyprevádzať na ich poslednej ceste. Od 14. júla 1795, sa stala štátnou hymnou a s krátkymi prestávkami je ňou až doteraz. Všetci ju poznáme pod názvom – MARSEILLAISE.

Marseillaise sa začala až do ochraptenia vyspevovať po celom Francúzsku, spievala sa po uliciach všetkých miest, na banketoch a slávnostiach, po krčmách i kostoloch... ale aj pri popravách. Bolo ich v tom čase nespočetné množstvo, a nie všade sa viedli presné záznamy o popravách, pretože sa nepopravovalo iba „gilotínou“, ale sa aj strieľalo, topilo a upaľovalo. To iba o popravách touto nemilosrdnou „madam“ sa zachovali údaje podobného druhu... Dnes bolo za 25 minút sťatých 32 hláv, ale-

bo ešte lepšie...dnes bolo za 5 minút, sťatých 12 hláv. V škole sme sa o tom síce neučili, ale takéto „divadielka“, sa robili takmer každodenne a Marseillaise sa postarala o potrebnú vlasteneckú náladu a oduševnenie. Bolo v nej totiž všetko, čo chcel národ počuť – nenávisť voči tyranom, strach o seba a o svoju vlasť,

Každá revolúcia má totiž svoje zákony a pravidlá – aby mohla žiť, potrebuje mať svojho nepriateľa a jeho krv.

viera vo víťazstvo, kamarátstvo, láska k slobode... Spievali ju aj pochodujúci vojaci a povzbudzovala ich viac ako dvojité porcie pálenky, ako povedal jeden starý generál. Ak sa im dostala do žíl aj pálenka i táto pieseň, boli ešte statočnejší. Po celom svete sa vďaka nej rozniesol chýr o tom, že jeden veľký národ sa rozhodol žiť bez monarchie a šľachty. Istý čas sa stala dokonca i hymnou v Rusku, za obdobia Kerenského vlády. Dovtedy, dokiaľ tento bývalý advokát neopustil svoju krajinu v ženských sukniach. Aj

vtedy sa však popravovalo a popravovalo sa vo veľkom, aj keď štafetu revolúcie prevzali Lenin, Trockij a Stalin, ktorí mali Marsseillasu vo veľkej úcte. Aj vtedy robila revolúcia „divadielka“ pre národ, aby doňho vliali a udržali v ňom nadšenie z nových poriadkov. O všetkom násilí a utrpení sa už popísalo, no zachovali sa aj také dokumenty, ako je napr. oznam z 20. rokov v Omsku, keď divadlo lákalo na

predstavenie Onegina, s takýmto textom... po predstavení bude nasledovať poprava šiestich bielogvardejských dôstojníkov.

Marseillaise to nemala ľahké, a nie každý, kto ju spieval pridal jej na dobrej povesti. Tak ako každá revolúcia má svoje pravidlá, zákony a obeť, aj revolúcia vo Francúzsku i Rusku vydali svedectvo o tom, aké ukrutnosti sa páchali na obidvoch stranách. Ani tí, čo sa ozdobovali bielou farbou, neboli dobrosrdeční ujovia, ktorým ide iba o dobro Otčiny. Aj autor tejto pochodo-

vej piesne, hoci zložil revolučnú hymnu, nebol revolucionárom. Dokonca bol obžalovaný z vlastizrady a iba pád Robespiera, mu zachránil život. Gilotína však neunikol krstný otec tejto piesne, starosta Dietrich, ktorý ju ako prvý verejne zaspieval, a neunikli jej ani šľachtickí dôstojníci rýnskej armády, ktorí so svojim generálom ako prví prekročili za zvukov tejto piesne hranice Francúzska. Také sú zákony a pravidlá každej revolúcie.

Ked' si bude v týchto dňoch francúzsky národ pripomínať výročie svojej hymny, s úctou si celý svet pripomenie aj slávu a históriu krajiny, v ktorej vznikla. Nedá sa však nepripomenúť si aj nevinné obeť na obidvoch stranách. Nevie, či nejaká štátna alebo vojenská kapela vyhrávala alebo vyhráva nevinným obetiam revolúcie v Líbyi, Sýrii alebo kdekoľvek na svete, ale myslím si, že príliš ľahko sa šíria vo svete revolúcie všetkých možných farieb a vôní. A pritom každý z nás veľmi dobre vie, že revolúcie sa nerobia kvôli tomu, aby sa mal každý dobre.

Rudolf SLEZÁK

Opäť vám prinášame rubriku s radami a odpoveďami na vaše otázky týkajúce sa najmä oblasti sociálnych vecí či zdravotníctva, ale radi vám poradíme aj v ďalších oblastiach.

Na vaše otázky odpovedá Braňo Ondruš, štátny tajomník Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR

■ Kedysi v minulosti ste písali o možnosti získať nejaké sociálne dávky pre dôchodcov, ktorých dôchodok je veľmi nízky. Odchádzam do dôchodku a keďže som celý život robila len upratovačku a podobné pomocné práce, bojím sa, že aj ja budem mať tento problém. Na aké dávky mám nárok, alebo je to len jedna pre dôchodcov?

Milada Ostrovská, Pezinok

Penzisti, ktorým Sociálna poisťovňa vypočítala dôchodok nižší ako je životné minimum, majú nárok na viaceré možné druhy sociálnych dávok. Výška penzie, resp. nároku na sociálne dávky pritom závisí aj od počtu odpracovaných rokov, takže ľudia, ktorí pracujú dlhšie, majú nárok na viac peňazí. Informáciu o tom zasiela príslušná pobočka poisťovne priamo príslušnému úradu práce, sociálnych vecí a rodiny, a úrad teda bez osobitnej žiadosti dôchodcu preverí nárok na dávky. Takže sama v tejto veci nemusíte robiť nič.

Základná výška dávky v hmotnej núdzi je 60,50 € pre jednotlivca a pre dvojicu to je 105,20 €. Penzisti s nízkym príjmom môžu dostať jednorazovú dávku v hmotnej núdzi na úhradu mimoriadnych výdavkov na nevyhnutné oblečenie, základné vybavenie domácnosti, alebo na mimoriadne liečebné náklady. Túto dávku môžu dostať bez ohľadu na to, či dostávajú aj iné dávky, resp. príspevky. Jej výška je ohraničená trojnásobkom životného minima, čo je v súčasnosti bezmála 570 €, onedlho sa to zvýši na takmer 600 €.

Ďalšou sociálnou dávkou je príspevok na bývanie. Ten je určený na úhradu nákladov spojených s bývaním, pričom nárok na ňu posudzuje úrad práce, sociálnych vecí a rodiny raz za 6 po sebe nasledujúcich mesiacov. Ak ide o jednotlivca, výška príspevku je 55,80 €, ak ide aj o spoločne posudzovaných ľudí (členovia tej istej domácnosti), výška je 89,20 €.

Okrem toho môže dôchodca s nízkym príjmom získať aj príspevok na zdravotnú starostlivosť. Ten má pokrývať náklady na služby súvisiace s poskytovaním zdravotnej starostlivosti. Tento príspevok môže dostať samotný dôchodca, ale aj ďalší ľudia, ktorí sa s ním spoločne posudzujú a jeho výška je 2 € mesačne pre každého z nich.

Poslednou dávkou je tzv. ochranný príspevok. Zohľadňuje také životné situácie, počas ktorých si človek v hmotnej núdzi nedokáže zabezpečiť príjem vlastnou prácou. Ide napr. aj o dôchodcov (vrátane invalidných) a výška tohto príspevku je 63,07 €.

V lete treba dbať na pitný režim

Počas horúcich letných dní je dôležité dodržiavať pitný režim. „Pite denne aspoň dva až štyri litre tekutín, aj keď nie ste smädní. Dávajte prednosť čistej vode pred sladenými nápojmi. Vyhybajte sa alkoholickým nápojom a nápojom s vysokým obsahom kofeínu,“ odporúčajú lekári.

Medzi 12.00 a 16.00 h, teda v čase, kedy je slnečné žiarenie najintenzívnejšie, sa treba vyhybať fyzickej námahe. Počas najhorúcejších hodín dňa by ste sa mali zdržiavať vo vnútri alebo v tieni. Na ochranu pred slnečnými lúčmi netreba zabúdať ani pri výbere oblečenia. Samozrejmosťou by mal byť klobúk, slnečné okuliare a ľahké oblečenie.

Okná na bytoch a domoch nechajte počas dňa zatvorené. Vetráť by sa malo len vo večerných, nočných a skorých ranných hodinách. V oslnených miestnostiach je dobré stiahnuť rolety alebo zatiahnuť závesy. Ak sa potrebujete schladiť, priložte si na krk vlhký uterák, dajte si studenú sprchu alebo kúpeľ. Zaujímajte sa o svoje okolie. Poskytnite pomoc osamelým, starším a chorým ľuďom, ak ju potrebujú. Poradte im, čo robiť počas horúčav. Dostatok pitnej vody si zabezpečte aj na pracovisku. Obzvlášť pri práci vo vonkajšom prostredí treba brať ohľad na správny výber pracovného odevu – ten by mal byť z prírodných materiálov a podľa možnosti jednovrstvový. Pri práci vo vnútornom prostredí zase myslite na tienenie okien a svetlíkov žalúziami či roletami.

Prírodné minerálne vody vhodne dopĺňajú denný pitný režim. Aj pri ich pití však treba správne vyberať. Obsah celkových rozpustných tuhých látok (RL) v minerálnych vodách je rôzny, nie je preto jedno, po akej siahnete. Základ pitného režimu by mali tvoriť nízko mineralizované vody. Tie majú obsah RL od 50 do 500 mg/l.

Okrem toho existujú ešte veľmi nízko mineralizované (s obsahom RL do 50 mg/l), stredne mineralizované (s obsahom RL 500 – 1500 mg/l), vysoko mineralizované (s obsahom RL 1500 – 5000 mg/l), veľmi vysoko mineralizované (s obsahom RL 5000 – 15 000 mg/l) a soľanky (s obsahom

Oxid uhličitý zabraňuje rozmnožovaniu väčšiny mikroorganizmov. Môže priaznivo ovplyvňovať chuť minerálnej vody a v malom množstve podporiť trávenie. Vodu s obsahom oxidu uhličitého by však nemali piť dojčatá, deti a osoby trpiace napr. na ochorenia srdca, gastritídu alebo vredové ochorenie žalúdka a diabetici so sklonom k acidóze. Pri príprave stravy pre dojčatá je potrebné odstrániť oxid uhličitý varom.

V lete je dodržiavanie pitného režimu veľmi dôležité.

Ilustr. foto: TASR M. Baumann

RL nad 15 000 mg/l). Pri výbere minerálnej vody si preto treba vždy na etikete prečítať množstvo celkových rozpustených látok vo vode.

Minerálne vody môžu alebo nemusia obsahovať aj oxid uhličitý. Taktiež môžu byť oxidom uhličitým dodatočne obohatené. Preto sa minerálne vody delia na prírodné minerálne vody s prirodzeným obsahom prírodného oxidu uhličitého, vody obohatené prírodným oxidom uhličitým, sýtené či vody s čiastočne odstráneným oxidom uhličitým.

Potreba tekutín je veľmi individuálna a závisí od vonkajších a vnútorných faktorov, ako je napríklad telesná hmotnosť, vek a pohlavie, zloženie a množstvo stravy, telesná aktivita, teploty vzduchu alebo zdravotný stav. Je potrebné piť v priebehu celého dňa tak, aby sa do organizmu dostávali tekutiny priebežne a v dostatočnom množstve. Pravidelným prísunom tekutín sa zabráni pocitu smádu, ktorý je už počiatočným príznakom dehydratácie.

red TASR

Zbúraná židovská Bratislava

Zbúraná židovská Bratislava je názov sprievodcu, ktorý v týchto dňoch prichádza na pulty slovenských knižných obchodov. Za účasti autorky Zuzany Ševčíkovej ju 5. júna v bratislavskom Dome novinárov prezentovalo vydavateľstvo Marenčin PT. Virtuálny sprievodca po časti Bratislavy (Rybné námestie, Židovská a Zámocká ulica), kde žili prevažne židia, pomôže užívateľovi rozpamätať sa na dnes už Stratené mesto.

Počas vojnového slovenského štátu boli bratislavskí židia deportovaní a mnohí zavraždení v koncentračných táboroch. V 60. rokoch 20. storočia celú štvrt' s Rybným námestím a synagógou zbúrali. Stratili sa tak aj kulisy, ktoré pripomínali židovskú Bratislavu. Najvýznamnejšou rabínskou osobnosťou v dejinách prešporskej židovskej komunity bol Moše Schreiber, známy pod rabínskym menom Chatam Sofer (*24. 9. 1762, Frankfurt nad Mohanom, †3. 10. 1839, Bratislava). Bratislava je v židovskom svete známa ako mesto Chatama Sofera, k jeho hrobu putujú židia z celého sveta. Jeho potomkovia ako rabíni stáli na čele židovskej ortodoxnej komunity v Bratislave až do roku 1939, keď odišli do Palestí-

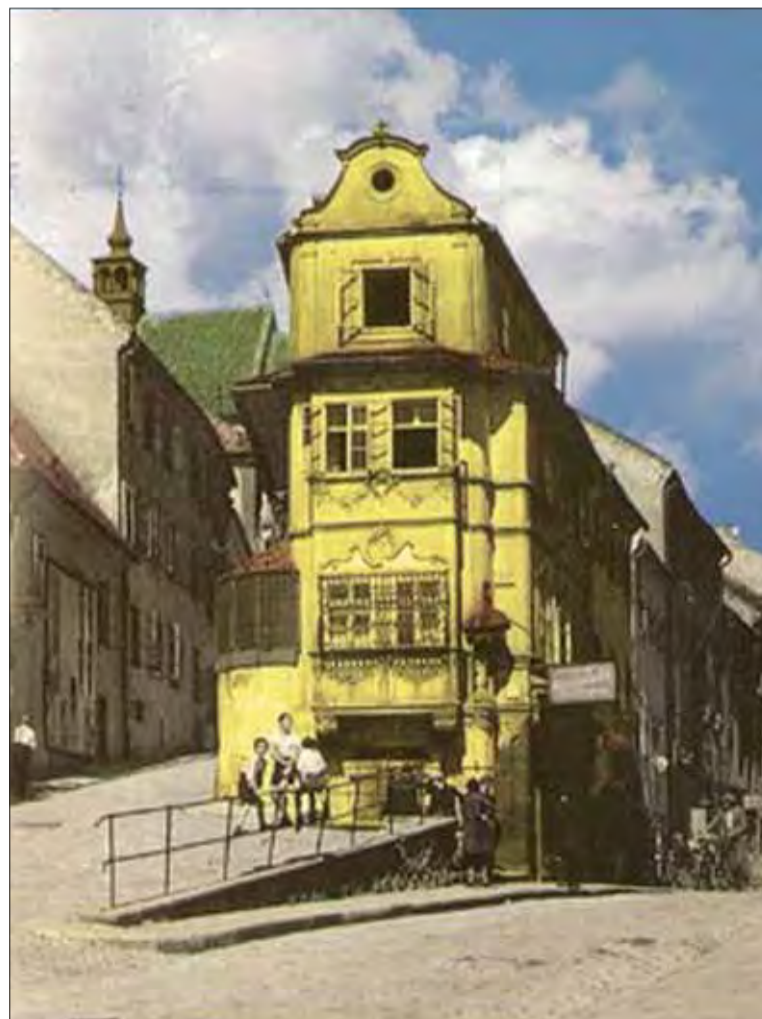
ny. V Jeruzaleme pokračuje tradícia Pressburger Ješiva doteraz.

V roku 2012 si Bratislava pripomína 250. výročie narodenia Chatama Sofera. Túto udalosť bude pripomínať aj otvorenie turistickej trasy 21. júna, ktorá dostala názov Stratené mesto Bratislava – Pozsony – Pressburg. Ulicami Strateného mesta prejdú návštevníci Bratislavy práve za pomoci sprievodcu Zbúraná židovská Bratislava. Ten popisuje podrobne vzhľad centra mesta pred tým, ako bola zbúraná väčšia časť Rybného námestia, židovského geta a Zámockej ulice. Tam, kde bol v minulosti rušný život, je dnes cestný privádzáč na most cez Dunaj. Symbolickú vstupnú bránu do ulíc Strateného mesta tvorí kulisa neologickej

synagógy, postavenej na pôvodnom mieste, ktorá bola zbúraná v apríli 1969. Vo vnútri kulisy bude premietaný 18-minútový filmový dokument. Zároveň bude na Kúpeľnej ulici otvorené informačné miesto s názvom Stratené mesto.

„Sprievodca má 143 strán, 130 obrazových dokumentov, z nich je 18 rekonštrukcií, ktoré vychádzajú z archívnych podkladov. Po tejto stránke je knižka objavná, pretože niektoré veci boli doteraz neznáme alebo málo publikované. Sústredili sme sa na to, aby sme predstavili Podhradie v konkrétnej podobe, teda jednotlivé domy, tie najvýznamnejšie objekty, ktoré je možné dokumentovať aj cez ľudí, ktorí tam žili, my sme sa pokúsili vlastne odkryť históriu tohto miesta, ktoré je niekoľkostoročné, od roku 1599, keď Pálfiovci umožnili vyhnaným Židom usadiť sa na Podhradí,“ uviedla pre TASR na prezentácii autorka publikácie Zuzana Ševčíková.

der TASR

Výstup na Chabenec

Obec Jasenie, ktorá má v súčasnosti 1156 obyvateľov, leží pod južným úpäťím Nízkych Tatier, v nadmorskej výške 507 metrov. Chotár obce je zo severu ohraničený ich hlavným hrebeňom, ktorému dominuje šiesty najvyšší vrch Nízkych Tatier – Chabenec s 1955 m.n.v.

Chabenec je známy z obdobia nášho národnoslobozovacieho boja „pochodom smrti“, keď po potlačení SNP v novembri 1944 cez vrchol Chabenca prechádzali zvyšky povstaleckých a partizánskych jednotiek. Počas zlého počasia na jeho svahoch zahynulo v hlbokom snehu niekoľko desiatok vojakov a civilistov, medzi nimi aj politik a novinár Ján Šverma.

Obec Jasenie a Klub turistov Jasenie zorganizovali 9. júna už 10 ročník tradičnej turistickej akcie – Výstup na Chabenec. Pozvanie od starostky a členky ZO SZPB v Jasení Eleny Kordíkovovej prijali aj 4 členovia SZPB ZO č. 2 v Brezne.

V sobotu ráno pri požiarnej zbrojnici v Jasení sa nás zišlo 84 turistov – domácich i hos-

tí, všetkých vekových kategórií. Nastúpili sme do autobusu, ktorý na dvakrát vyrazil Lomnistou dolinou k Asmolovovej chate vo výške 1010 m.n.v. Po krátkej spomienke na udalosť z novembra 1944 sa začalo dvojhodinové stúpanie najprv k útulni Ďurková pod Chabencom vo výške 1630 m.n.v. Tu niektorých začalo odrádzať nestále počasie, ale i tak po krátkom oddychu prevažná časť turistov zahájila útok na záverečnú dvojhodinovku, dobytie vrcholu Chabenca a späť. Príklad a energiu nám dodávala starostka Elena Kordíková, ktorá neváhala. Roztratení v hmle, ktorá hustla čoraz viac, sme však svoj cieľ naplnili na kóte 1955 m.n.v. iba postupne.

Na útulni Ďurková každému, kto sa vrátil z vrcholu, organizáto-

Deviateho júna sa konal už 10. ročník výstupu na Chabenec.

Foto: mk

ri priplli na pamiatku drevený medajlónik a do rúk vložili tanierik s gulášom. Atmosféra sa uvoľnila, utužovali sa známosti. Starostka okrem iného vyhodnotila, že najstarším účastníkom výstupu bol 72-ročný Ivan Ištván, člen SZPB

z Brezna, a najmladší druhák Samko z Jasenia. Obaja v sobotu zvládli svoj Everest.

Dlhou strmou cestou až k Jasenskej kyslej sme mali o čom rozprávať a premýšľať. Páčilo sa nám, že sa tu s nami spoločne

vracalo viacero rodín s deťmi. Veru tak by to malo byť, aby rodičia svojim príkladom pestovali u svojich detí aj lásku k prírode, zdravému pohybu a úctu k našej histórii.

Milan KOVÁČIK
predseda ZO č. 2 SZPB v Brezne

Pani História medzi mladými

Myšlienka súťaže Putovanie povstaleckou a medenou Banskou Bystricou vznikla pred desiatimi rokmi, keď do Centra volného času – JUNIOR prišiel „náš Matko“ – Matej Kán, člen predsedníctva OblV SZPB v Banskej Bystrici. Od tých čias pretieklo veľa vody dolu Hronom a na súťažné otázky odpovedali desiatky deviatakov, ktorí putovali našim krásnym mestom, poznávali jeho históriu a výnimočné miesta.

Koncom mája sa uskutočnil X. ročník tejto vedomostnej súťaže pre žiakov základných škôl mesta Banská Bystrica a okolia. Súťaž sa koná v spolupráci s Oblastným výborom SZPB (OblV SZPB) a mestom Banská Bystrica pri príležitosti 67. výročia oslobodenia a 68. výročia SNP.

Na začiatku súťaže sa na Mestskom úrade v Banskej Bystrici prihovril žiakom predseda OblV SZPB Ján Páleš a riaditeľka CVČ – JUNIOR Katarína Bursová. Po slávnostnom otvorení odpovedali družstvá na otázky v súťažnom teste a tvorili básničku o meste.

Novinkou a ozvláštnením tohto výnimočného ročníka bola návšteva pamätného miesta, národnej pamiatky, obce Kalište. Smutnú minulosť obce účastníkom pripomenul pútavým rozprá-

vaním a atraktívnou prehliadkou pracovník Múzea SNP Boris Vígaš. Ich pozornosť a vnímavosť Matej Kán vyskúšal niekoľkými otázkami, na ktoré žiaci hneď vedeli správne odpovede. Poslednou časťou súťaže bolo plnenie športovo-zábavných úloh, napr. hod granátom, beh cez prekážkovú dráhu alebo strelba z kuše.

Minulosť sa k mladým ľuďom vracia aj prostredníctvom akcií, ako je táto.

Foto: gs

Súťaže sa zúčastnilo sedem družstiev – ZŠ Moskovská, ZŠ SNP 20, ZŠ Radvanská, ZŠ Spojová, ZŠ Tatranská z Banskej Bystrice, ZŠ Badín a ZŠ Hrochoť. Celkovým víťazom jubilejného X. ročníka súťaže sa stalo družstvo zo ZŠ Hrochoť, prvé miesto v písomnom teste osadilo družstvo zo ZŠ Badín. Víťazi dostali vecné ceny od OblV SZPB a tričká s logom súťaže od CVČ – JUNIOR.

Gabriela SELECKÁ, CVČ – JUNIOR, Banská Bystrica

Spoznávali Detvu

Posledný májový deň sa vybrali členovia ZO SZPB a seniori Klubu dôchodcov Zlatý Potok Zvolen na výlet do blízkeho okresného mesta Detva. Po pamiatkach a prírode okolia Detvy ich povodil kultúrny pracovník z Detvy Milan Malček. Výletníci navštívili Múzeum mesta Detva, na ktorom je pamätná tabuľa venovaná prvému slovenskému námornému kapitánovi Júliusovi Jurajovi Thurzovi. Dozvedeli sa, že Detvania na hroby svojich blízkych pôvodne osádzali drevené vyrezávané a farebne vymaľované kríže. Expozícia drevených krížov sa nachádza na detvianskej Kalvárii, ale tiež vo Vysokých Tatrách na Symbolickom cintoríne obetí Tatier.

Stredné Slovensko bolo počas 2. svetovej vojny centrom národného odporu proti fašizmu. Potomkovia účastníkov odboja si podnes v tichej úcte a spomienke pripomínajú tieto ťažké časy pri pamätníkoch a hroboch aj neznámych bojovníkov. Nájst' ich možno aj v hustých horách Poľany, na lazoch i v obciach Podpoľania. Aj na Kaľamárke je drevený vyrezávaný kríž neznámemu padlému bojovníkovi za našu slobodu. V strede Detvy sa nachádza pamätník padlým v SNP. Po prepadaní obce nemeckí fašisti dňa 24. 12. 1944 povraždili viacerých občanov a 18 z nich verejne popravili.

Výlet ukončili Zvolencania pohostením na detvianskom salaši.

Viera NOCIAROVÁ, Zvolen

Kvapka krvi

Máj – najkrajší mesiac v roku, keď všetko ožíva a v spomienkach nemôžeme zabudnúť ani na máj pred 67 rokmi. Preto aj naša ZO SZPB Svidník spolu so Slovenským červeným krížom

vo Svidníku zorganizovala už 2. ročník Kvapky krvi pri príležitosti ukončenia 2. svetovej vojny a víťazstva nad fašizmom na hematologicko-transfúznom oddelení Nemocnice s poliklinikou gen. Ludvíka Svobodu vo Svidníku. Skoro ráno sme privítali členov, sympatizantov a priateľov našej organizácie. Poďakovanie patrí aj kolektívu hematologicko-transfúzneho oddelenia na čele s primárkou E. Hnatovou.

Po ukončení odberov najvzácnejšej tekutiny – krvi – sme sa odobrali do kancelárie OblV SZPB, kde organizátor poskytol všetkým darcom občerstvenie vo forme kávy, červeného vína a zákuska. Predseda ZO SZPB Milan Magulák prítomným poďakoval

a zdôraznil, aká je dôležitá každá kvapka krvi. V rozhovoroch bolo počuť, že mladí ľudia majú záujem o členstvo v SZPB. Keď sme im vysvetlili, čo táto organizácia znamená, tak dlho počúvali a kládli otázky, na ktoré sme im radi odpovedali. So záujmom si vypočuli slová priameho účastníka Jána Jurčišina z Vagrince, ktorý im vyrozprával príbehy z 2. svetovej vojny, najmä o bojoch o Liptovský Mikuláš.

Za pomoc pri zabezpečení odberu krvi organizátor vyslovuje ešte raz poďakovanie pracovníckam hematologicko-transfúzneho oddelenia, riaditeľovi Úz SSČK Karolovi Kalinakovi a jeho pracovníckam a tiež sponzorom, ktorí boli ochotní pomôcť.

Pavel GAL

Vo Svidníku si pripomenuli ukončenie vojny darovaním krvi.

Foto: P. Gal

Uctili si francúzskych partizánov

Členovia Základnej organizácie SZPB Tr. SNP v Banskej Bystrici si už niekoľko rokov za sebou pripomínajú výročie ukončenia 2. svetovej vojny pri pamätníkoch hrdinov a vzdávajú hold padlým vojakom, ako aj civilistom.

Tento rok sme 29. mája položili kytice kvetov k pamätníku francúzskych partizánov na Strečno – Zvonici. Zároveň sme si zaspomínali na ťažké boje, ktoré na Turci prebiehali, na osudy zahraničných vojakov, ktorí padli ďaleko od svojich rodín. Okrem pietnych akcií spoznávame aj históriu a krásy našej vlasti. Aj teraz sme využili blízkosť hradu Strečno, a hoci väčšina členov s menšími ťažkosťami vyšla až na hrad, kde si po-

zreli celú expozíciu, po príchode do autobusu túto túru neľutovali a spomínali na krásnu vyhlídku. Ďalej sa pokračovalo do Čičmian, kde sme obdivovali obnovené drevenice omaľované bielymi ornamentami a ich pôvodné zariadenia.

Počas voľna, v peknom prostredí, sme si urobili členskú schôdzku. Veľkým prínosom pre všetkých bola účasť pozvaného hosťa, člena ÚR SZPB V. Kuceja, účastníka XV.

zjazdu, ktorý nás obšírne informoval o jeho priebehu. Oboznámil nás s priebehom volieb predsedu a členov ÚR SZPB, s ťažkosťami, ktoré musíme prekonávať, s úlohami, ktoré nás čakajú.

Naše „putovanie“ malo pokračovať do obce Kľak; žiaľ, autobus, ktorý sme dostali k dispozícii, vypovedal službu. Pri čakaní na náhradný spoj sme sa poprechádzali v blízkom lesíku, zaspievali si partizánske a ľudové pesničky a hoci so štvorhodinovým meškaním, domov sme šťastlivo dorazili obohatení o nové vedomosti a zážitky.

Eva BROZMANOVÁ

Členovia ZO SZPB Tr. SNP v Banskej Bystrici počas výletu.

Foto: EB

Dobrovoľníci z V4 opravujú cintorín

Práce na rekonštrukcii najväčšieho slovenského cintorína z čias 1. svetovej vojny, ktorý je situovaný v katastri obce Veľkrop v okrese Stropkov, pokračujú aj v roku 2012. Na obnove spomínaného pietneho miesta sa v týchto dňoch podieľajú štyri desiatky dobrovoľníkov z domova aj zo zahraničia.

Druhú medzinárodnú brigádu, ktorá odštartovala vo Veľkrope v piatok 15. júna, zorganizovala Višegrádska pracovná skupina pre vojnové cintoríny združujúca členov štyroch mimovládnych

organizácií z Poľska, Česka, Maďarska a Slovenska. Spomínané združenia navzájom spolupracujú pri výskumoch vojenskej histórie a organizujú spoločné podujatia, ako aj brigády zamerané na rekonštrukciu cintorínov z čias 1. svetovej vojny. Na obnove významného pietneho miesta na severovýchode Slovenska sa spoločne podieľali po prvýkrát v minulom roku.

Rekonštrukciu cintorína vo Veľkrope odštartoval v roku 2009 Klub vojenskej histórie (KVH) Beskydy. Jeho predseda Martin

Drobňák informoval, že prvotné práce na obnove pietneho miesta pozostávali z odstránenia náletových drevín a terénnych úprav. „V roku 2011 sme začali s výstavbou chodníkov na cintoríne a úpravou hrobových polí,“ poznamenal. Ako ďalej uviedol, členovia medzinárodnej brigády realizujú v týchto dňoch obnovu hrobových polí, kosia trávu na cintoríne a po jeho areáli rozvážajú štrk, ktorý bude slúžiť ako podložie pre novú dlažbu z prírodného kameňa.

„Cintorín by sme chceli dokončiť do roku 2014, v čase stého vý-

ročia začiatku 1. svetovej vojny,“ vysvetlil Drobňák. Dovtedy by mali byť v jeho areáli nainštalované informačné tabule, dobudovaný centrálny pamätník, ukončená výstavba chodníkov a zrealizovaná úprava medzihrobových priestorov, ako aj všetkých hrobových polí. K cintorínu by mala smerovať v blízkej budúcnosti zároveň nová prístupová cesta. Spomínané práce plánuje KVH Beskydy financovať podobne ako aj doteraz, a to z príspevkov nadácií a ministerstva vnútra SR.

Rekonštrukcia pietneho mies-

ta vo Veľkrope s medzinárodnou účasťou nie je podľa Drobňákových slov náhodná. „Ide o najväčší cintorín z 1. svetovej vojny na Slovensku. Podľa posledných archívnych výskumov je tu pochovaných približne 10 000 padlých vojakov z rakúsko-uhorskej a ruskej armády.“ Ide teda aj o vojakov kedysi žijúcich na území dnešného Poľska, Maďarska, Slovenska či Čiech. Zaujímavosťou pietneho miesta na severovýchode Slovenska je fakt, že totožnosť väčšiny zástupcov spomínaných armád nie je známa. „Poznáme mená iba 11 tu pochovaných vojakov,“ uzavrel predseda KVH Beskydy.

red TASR

Oslavovali sme športom

Aj športom sa dá pripomenúť si ukončenie druhej svetovej vojny.

Foto: nm

ZO SZPB v Dolných Vesteniciach oslávila 67. výročie ukončenia 2. svetovej vojny športovým predpoludním. Osmeho mája o 10. hod. na školský areál ZŠ prišlo asi 30 žiakov, aby si športovaním pripomenuli udalosti spred 67 rokov. Pod vedením N. Švirika a R. Miku začali disciplíny na bicykloch v rýchlostnom okruhu športového areálu a cyklistický slalom. Na umelom ihrisku hrali starší žiaci

futbal a kopali jedenástky. Všetky disciplíny prebiehali hrovou formou a s elánom. V areáli vládla radostná, no pritom súťaživá atmosféra. Počas celého predpoludnia s organizáciou podujatia pomáhal aj výbor ZO SZPB. Po dobrých športových výkonoch boli všetci žiaci odmenení sladkosťou, perom a diplomom za účasť. Tí najlepší dostali vecné odmeny aj od predsedníčky ZO SZPB. Organizátori

a aj žiaci odchádzali z tohto podujatia spokojní a s presvedčením, že budúci rok zorganizujeme II. ročník športového predpoludnia a určite sa ho zúčastní viac žiakov.

Aj takto sa dá oslaviť mimoriadna a nezabudnuteľná udalosť – a pritom nenásilne do dejín nášho národa vtiahnuť tých, ktorí žijú v inej dobe. Nesmieme im dovoliť na časy pred 67 rokmi zabúdať!

Natália MATEJČKOVÁ

Vystavujú lietadlá

Pozoruhodné, no často tragické osudy členov posádok lietadiel zostrelých počas 2. svetovej vojny nad Slovenskom predstaví verejnosti prostredníctvom obrazového materiálu i exponátov výstava Bojovníci z nebies. Od 15. júna do 19. októbra bude sprístupnená v Pohronskom múzeu v Novej Bani.

Výstava zo súkromných zbierok kolektívu nadšených zberateľov je venovaná letcom všetkých národností, ktorí bojovali nad Slovenskom. Za každou z usmiatek tváří na dobových snímkach sa skrývajú neraz tragické osudy mladých chlapcov, vyrvaných vojnou z kruhu svojich blízkych. Mnohí z členov posádok lietadiel sa vrátili

poznačení na tele, na duchu; mnohí sa nevrátili vôbec.

Návštevníci výstavy budú mať možnosť uvidieť na vlastné oči predmety patriace k osobnej výbave posádok, rôzne časti a fragmenty lietadiel, ktoré havarovali počas 2. svetovej vojny na území Slovenska. Boli to lietadlá 15. Americkéj leteckej armády (USAAF), Nemeckých vzdušných zbraní (Luftwaffe – 7. Jagddivision), Letectva Sovietskej armády a Rumunského kráľovského letectva.

Ako informovali z novobanského Pohronského múzea, všetky vystavené artefakty zozbierali amatérski bádatelia, ktorí sa zaujímajú o leteckú históriu 2. svetovej vojny. Ich dlhoročnou prácou a badaním sa objasnila aj tá časť leteckej histórie, ktorá bola najmä do roku 1989 neznáma.

sop

Beh víťazstva

V 2. polovici XX. storočia nastal celosvetový rozmach vytrvalostných behov. Táto dostupná pohybová aktivita bola odporúčaná odborníkmi ako forma liečby i prevencie chorôb tela i psychiky. Trend neobišiel ani ČSSR, od roku 1993 zastrešuje všetkých organizátorov na Slovensku Slovenský bežecký spolok.

Od 7. mája 1961 sa v Prešove uskutočňuje Večerný beh víťazstva, prvý večerný beh v ČSSR. Cieľom je vzdávať úctu obetiam protifašistického odboja a získavať medzi mládežou budúcich bežcov. Štartu predchádzal fakľový sprievod po Hlavnej ulici s federátmi, hosťami, pretekármi a rozhodcami. Štart bol neďaleko ovenčeného pamätníka obetí II. svetovej vojny. Úvodný ročník skončil úspešne vďaka bohatej účasti žiakov, dorastu i výkonnostných bežcov. V priebehu rokov zavítali do Prešova mnohí reprezentanti a olympionici. Dnes na trati súťažia i veteráni, družstvá základných a stredných škôl, korčuliari a rodičia s deťmi.

Ján DOBÁK

Pohľad na pamätník v Prešove.

Ilustr. foto: jd

Michal Dočolomanský

(25. 3. 1942 – 26. 8. 2008) – HEREC

Pred niekoľkými rokmi označil legendárny herec Jozef Kroner za najlepšieho súčasného slovenského herca Michala Dočolomanského. Odôvodnil to tým, že vie hrať, spievať, tancovať, jeho herectvo nie je plytké, má v sebe veľa ľudského... Vtedy ešte nikto netušil, že Jozef Kroner zakrátko odíde do divadelného neba. No a o desať rokov neskôr sa za ním vyberie aj takmer o generáciu mladší Michal Dočolomanský.

Michal Dočolomanský, rovnako ako Jozef Kroner, herectvu podriadil všetko, stalo sa súčasťou jeho bytia. Na vysvietenom javisku akoby pokropený živou vodou nemyslel na nič, ani na choroby, ani na chmáry každodenného života. Hral vždy naplno – tak hrať chcel, a tak hrať musel. Talent dostal od Boha, preto na javisku každým pohybom, gestom, slovom presvedčil. No vedel aj to, že priazeň divákov je krehká, stačí raz sklamať a rozbije sa na márne kúsky. Preto večer čo večer vstupoval na javisko či pred televízne a filmové kamery s pokorou a úctou.

Populárny herec Michal Dočolomanský sa narodil 25. marca 1942 v dedine Niedzica, ktorá dnes patrí do Poľska. Jeho mama bola pôvodom Rumunka, otec sa s ňou zoznámil ako učiteľ, keď pôsobil medzi rumunskými Slováckmi v Sedmohradsku. Koncom druhej svetovej vojny sa rodina presťahovala na Slovensko, kde bývala na viacerých miestach, lebo otca často služobne prekladali. Poslednou zastávkou bola dedina Nebojsa neďaleko Galanty, kde živiteľ rodiny dost' zväčša zomrel. Matka s desiatimi deťmi sa presťahovala do Svätého Jura pri Bratislave a tam Michal so súrodencami vyrastal. V Svätom Jure v päťdesiatych rokoch aktívne pracoval ochotnícky sú-

bor a v ňom dostal trinásťročný Michal prvú rolu v Andersenovej rozprávke *Snehová kráľovná*. Potom hrával s ochotníkmi pravidelne a cestu k divadlu mal otvorenú. Medzitým sa vyučil za automechanika, veď v početnej rodine bolo dôležité, aby deti mali čím skôr remeslo v ruke a mohli si na seba zarobiť. Napriek tomu, že Michal Dočolomanský bol aj manuálne zručný, viac ho lákalo divadlo. Prihlásil sa na Vysokú školu múzických umení, ktorú roku 1964 úspešne absolvoval. Talentovaný herec už počas štúdia účinkoval v niektorých predstaveniach Slovenského národného divadla a bolo samozrejme, že po skončení školy sa stane členom činohry SND. Odvtedy išiel z úlohy do úlohy, patril medzi najúspešnejších a najčastejšie obsadzovaných našich hercov. Stal sa miláčikom divákov, ktorých si vedel získať improvizáciou s vybrúsenou hereckou technikou a dokonalým pohybom. Najväčšmi rezonoval v komických postavách, stvárnil napríklad Demetriusa v Shakespeareovej komédii *Sen noci svätajánskej*, Evansa v Shakespeareových *Veselých paniach z Windsoru*, Notáriuša v Palárikovom *Inkognite*. Rovnako úspešný bol aj v titulnej postave Ibsenovej drámy *Peer Gyunt* alebo ako Riečan v Šulajovej dramatisácii Ballekovho *Pomocníka*.

Michal Dočolomanský bol aj vynikajúci spevák. Vďaka speváckemu talentu a pohybovej zdatnosti sa navždy bude stotožňovať s legendárnym Jurajom Jánošíkom, ktorého hral v muzikáli E. Brylla a K. Gärtnerovej *Na skle maľované*. Keď sa v októbri 1974 konala premiéra muzikálu v réžii Karola L. Zachara a choreografii Štefana Nosála, nikto nemohol tušiť, že sa predstavenie v dvoch obnovených naštudovaniach (v rokoch 1981

OSUDY ZNÁMYCH SLOVENSKÝCH OSOBNOSTÍ

a 1991) dožije takmer šesťdesiatimi repríz. Je to až neuveriteľné, že Michal Dočolomanský hral hlavnú postavu bez alternácie.

dával všade okolo seba. Kamaráti z divadla ho mali radi, lebo vtípni a bežárskymi kúskami ich vedel rozveseliť a potešiť.

Michal Dočolomanský

Foto: archív TASR – P. Neubauer

„Ľudia chcú milovať svojich hrdinov a zároveň sa s nimi smiať,“ povedal autor libreta *Na skle maľovaného* Ernest Bryll. Michal Dočolomanský sa stal v postave Jánošíka naozaj hrdinom a každý, kto ho videl, ho miloval a zároveň sa s ním smial... Smiech a humor k nemu neodmysliteľne patril. Aj v tých najťažších chvíľach mal na perách potmehúdsky úsmev, bol optimista a dobrú náladu roz-

Charizmatického herca si onedlho všimla aj televízna a filmová kamera. Hral v mnohých filmoch, ktoré dnes patria do zlatého fondu slovenskej televízie a filmu, napríklad v *Nočných jazdcoch*, *Medenej veži*, v *Červenom víne*, v *Tisícročnej včele*, ale účinkoval i vo viacerých českých filmových komédiách. Do povedomia divákov sa zapísal najmä hlavnými úlohami v dvoch filmoch Oldři-

cha Lipského. Prvým bola paródia na rodokapsovú detektívku *Adéla ešte nevečeřela*, kde stvárnil postavu detektíva Nicka Cartera, a druhým paródia na klasické vedecko-fantastické romány J. Verna *Tajemství hradu v Karpatech*, kde si zahral knieža Felix Teleka z Tölökö. Nevyhol sa však ani niekoľkým postavám, ktoré boli poznačené ideológiou druhej polovice minulého storočia v Československu. Popularitu mu v tom období prinieslo účinkovanie v seriáli *Inžinierska odysea*. Vo filme českého režiséra Otakara Vávru *Dny zrady* hral Jána Švermu, v dráme *Vítězný lid* Gustáva Husáka. Túto postavu si zopakoval aj v rozsiahlom projekte o Slovenskom národnom povstaní *Povstalecká história*. V roku 1997 dostal úlohu v úspešnom českom komediálnom seriáli *Četnické humoresky* a o rok neskôr aj v slovenskom seriáli *Horská služba*. V roku 2002 účinkoval v ďalšom českom filme *Perníková věž*.

V dabingovom štúdiu často prepožičal hlas zahraničným hercom; deti ho milovali ako Macka uška v poľskom rozprávkovom seriáli. Rád spolupracoval aj so Slovenským rozhlasom, veľkú popularitu si získal ako spevák, najmä v duetách so známou speváčkou Evou Kostolányiovou. Zahral, zaspieval a zatancoval si skutočne „do sýtosti“, ako zvykol vraviť. Dlho sa nepoddával ani vážnej chorobe a ešte dva mesiace pred smrťou naposledy hral v komédii Carla Goldonih *Čertice*. Do konca života sa usmieval. A vraj – šťastný človek je ten, čo sa môže usmievať na konci života... Posledná opona za jedným z najpopulárnejších slovenských hercov posledných desaťročí 20. storočia spadla. Zomrel 26. augusta 2008 ako šesťdesiatšesťročný.

Jozef LEIKERT

O ôsmom a deviatom máji 1945

V súvislosti s nedávnym výročím skončenia druhej svetovej vojny na európskom bojisku sa opäť vynorili otázky o kapitulácii fašistického Nemecka a tiež o tom, prečo sa na Západe (a posledných 20 rokov aj u nás) Deň víťazstva nad fašizmom oslavuje 8. mája, a v Rusku 9. mája. V médiách sa nie po prvý raz tvrdilo, že oný rozdiel kapitulácie a jej oznámenia, a teda aj oslavy víťazstva, spôsobil časový rozdiel Moskvy a Washingtonu. Nie je to pravda. Tvrdenie neobstojí ani pri matematickom zrovnaní časových pásiem.

Vláda USA, resp. prezident H. Truman, oznámil všeobecnú kapituláciu Nemecka 8. mája 1945 o 9. hodine washingtonského času. V Moskve vtedy bolo 16. hodín, alebo, povedané civilnejšie, štyri hodiny popoludní 8. mája 1945 a nie 9. mája.

Prečo teda ten rozdiel jedného dňa? V závere vojny sa v nemeckých armádnych a aj v politických kruhoch opakovali pokusy o separátny mier so západnými spojencami. Vláda ZSSR v tomto zmysle spojencov neraz varovala. V ostatných dňoch vojny sa

o to pokúsil aj „tretí muž Ríše“, H. Himmler, ktorý sa na švédskom konzuláte v Lübecku stretol s predstaviteľom Švédskeho Červeného kríža F. Bernadottem. W. Churchill o Himmlerovom pokuse informoval H. Trumana i J. V. Stalina. V šiestom zväzku svojich spomienok Druhá svetová vojna cituje telegram Stalinovi, v ktorom uviedol: „Podľa môjho názoru by sa Himmlerovi malo povedať, aby sa jednotlivci i jednotky nemeckých síl všade vzdali... Pokiaľ to neurobia, útok spojencov zo všetkých strán a na

všetkých bojiskách bude pokračovať s krajinou energickosťou.“ Podobne Stalina informoval aj H. Truman. J. V. Stalin prirodzene súhlasil a obom poďakoval.

Prvé rokovanie o kapitulácii Nemecka sa v štábe gen. D. Eisenhowera v Remeši začali 5. mája 1945. Nemecká delegácia taktizovala a hrala o čas. D. Ei-

Prvé rokovanie o kapitulácii Nemecka sa v štábe gen. D. Eisenhowera v Remeši začali 5. mája 1945.

senhower vo svojich spomienkach Invázia do Európy napísal: „Upovedomil som ich, že neprijmem inú kapituláciu ako totálnu... Žiadne ďalšie oddialenie som už nechcel strpieť.“ A tak napokon 7. mája 1945 o 2. hodine a 41 minúte gen. A. Jodl kapituláciu podpísal. Nemecké ozbrojené akcie mali prestať najneskôr 8. mája 1945 o 23,01 hod.

J. V. Stalin kapituláciu akt v Remeši síce odobril, ale nesúhlasil celkom. Žiadal, aby sa konečná kapitulácia podpísala tam, odkiaľ nemecká agresia vyšla – v Berlíne.

Opačný názor na kapituláciu akt v Remeši vyslovil D. Eisenhower: „Podľa podmienok dokumentu o kapitulácii museli sa predstavitelia nemeckých ozbrojených síl dostaviť 9. mája do Berlína, aby tam, na sovietskom veliteľstve, zmluvu ratifikovali.“ Nuž, hlavný kapituláciu akt bol teda v Remeši. Historici sa o tomto probléme nikdy nezjednotili a už sa tak asi ani nestane.

Kapituláciu akt v Berlíne sa udial, resp. podpisovanie kapi-

itulácie sa skončilo 9. mája 1945 o 0,43 hod. Podpísali ho poľný maršal Keitel, admirál Friedeburg a gen. let. Stumpf. Okrem maršala Žukova boli prítomní britský maršal letectva A. Tedder, veliteľ amer. strateg. Let. Gen. Spaatz a hlavný veliteľ francúzskej armády gen. de Tassigny.

Oznámenie o kapitulácii sa pôvodne malo udiť naraz. Stalin sa priklonil k návrhu W. Churchilla, aby čas oznámenia bol určený na tri hodiny popoludní podľa britského letného času, čo zodpovedá štyrom hodinám odpoludnia moskovského času a deviatim hodinám ráno washingtonského času. Churchill však navrhol 8. máj a Stalin 9. máj. K dohode nedošlo. Stalin neustúpil a ani nemohol. Vojna sa skončila v Československu a to oslobodením Prahy – 9. mája 1945. Naše oslavovanie 8. mája nezodpovedá historickej skutočnosti.

Ervín PAULIAK

Jubilanti ZO SZPB sa dožívajú

- **Bratislava 7:** Juraj Paška 97 a Milan Belan 55 rokov.
- **Bratislava 12:** Margita Elischerová 82 rokov.
- **Bratislava 15:** Štefánia Gašpariková 91 rokov.
- **Bratislava 29:** Štefan Kováčik 90 a Vlasta Hamplová 80 rokov.
- **Brezno 1:** Anna Švantnerová 91, Rudolf Demian 88, Mária Mořkovská (Pupáková) a Anna Barčíšová 65 rokov.
- **Brezno 2:** Viera Blažková 81 rokov.
- **Badín:** Želmíra Malachovská 55 rokov.
- **Banská Bystrica – Uhliisko:** Gabriela Urbanová 90, Juraj Valent 87 a Cyril Guzma 86 rokov.
- **Banská Bystrica – Tr. SNP:** Vojtech Naštický 84, Anna Viazanicová 83 a Eva Brozmanová 65 rokov.
- **Banská Štiavnica:** František Beňo 85 a Peter Burian 60 rokov.
- **Bojnice:** Mgr. Emil Danek 81 a Mikuláš Krascenics 65 rokov.
- **Breznička:** Anna Terezo 88 rokov.
- **Cinobaňa:** Emília Korimová 85, Terézia Urbančoková a Jaroslav Konárek 80, Lýdia Lauková 60 rokov.
- **Čaňa:** Mária Buzová 80, Mária Tomčová 65 a Viera Šoltésová 60 rokov.
- **Dubová:** Mária Kurtyová 81 rokov.
- **Dunajská Streda:** Ján Slotta 90, Anežka Vražďová 86 a Zuzana Ďurišová 83 rokov.
- **Giraltovce:** Ján Maťaš 90 rokov.
- **Hunkovce:** Mikuláš Horvat 55 rokov.
- **Hrachovo:** Ladislav Bálint 65 rokov.
- **Hostie:** Ján Šútor 60 rokov.

- **Hnúšťa:** Elena Vaľová 87 a Vladimír Jurčo 60 rokov.
- **Hronec:** Antónia Gampeová 88 a Bernardína Lieskovská 80 rokov.
- **Jasenie:** Emília Havranová 85 rokov.
- **Klenovec:** Mgr. Július Molitoris 85, Michal Antal 65, Ing. Anna Germanová 60 a Ľubomíra Komendová 55 rokov.
- **Kobeliarovo:** Mária Cangárová (č.d. 22) 82 rokov.
- **Komárno:** Margita Pagáčová 88, Margita Bočkayová a Vladimír Halmo 86, Etela Nagyová 85, Etela Strasserová 84, Ing. Tibor Beck a Eva Adlerová 45 rokov.
- **Kružľová:** Ján Ščerba 95 rokov.
- **Levoča:** Anna Semanová 88 a RSDr. Jozef Kravjanský 85 rokov.
- **Lisková:** Imelda Nemčeková 84 rokov.

- **Liptovský Mikuláš:** Dr. Anton Droppa, CSc. 92 rokov.
- **Lubietová:** Aladár Majer 87, Vladimír Majnholdt 84 a Vlastimil Jančík 83 rokov.
- **Myjava:** Calter Smyčka 92 rokov.
- **Modra:** Ivan Voda 93 rokov.
- **Pezinok:** Vlasta Kostková 70 rokov.
- **Pohorelá:** Zita Pompurová 90 a Anna Ondrejková 84 rokov.
- **Prešov 5:** Priska Vavrová 92, Anna Károlyová 86, Ján Gibarti 85, Alicia Zamborská 84, Dr. Vasil Lata 81 a Katarína Hrehorčáková 70 rokov.
- **Rimavská Sobota 2:** Kornélia Wirtschafterová 86 a Elena Haranzová 60 rokov.
- **Sliach:** Vladimír Matejek 90 a Igor Šiagi 65 rokov.
- **Skačany:** Ján Gahér 90 rokov.
- **Stará Turá:** Anna Sameková

- a JUDr. Marcel Gažík 86, Emília Kubišová 83 a TMDr. Peter Gažík 60 rokov.
- **Stará Ľubovňa:** Ing. Ján Pokrivčák 65 rokov.
- **Svit:** Mária Kučerová 86, Vilma Vrdlovcová 85 a Mgr. Kvetoslava Malenková 65 rokov.
- **Stropkov:** Michal Jevočin 70 a Anna Kimaková 65 rokov.
- **Svidník:** Fedor Gocz 83 a Ján Petričko 82 rokov.
- **Spišská Nová Ves:** Alojz Belko 87 rokov.
- **Sučany:** Margita Petrášová a Karol Majer 86, MUDr. Milena Drímalová 65 rokov.
- **Trenčianske Teplice:** ALOJZIA GREGUŠOVÁ 100 a Boris Pšenčík 65 rokov.
- **Trenčín 1:** Pavol Liška 85 rokov.

- **Topoľčany 1:** Božena Minarčíková 89 rokov.
- **Trnava 1:** Vladimír Kormúth a Jaroslav Snopek 88, Mária Púchla 83 a Ing. Pavol Kresan 65 rokov.
- **Ulič:** Ján Senka 86 rokov.
- **Vráble:** Mária Gardianová 65 rokov.
- **Vyšný Komárnik:** Peter Derco 87 rokov.
- **Vagrinec:** Mária Jurčíšinová 60 rokov.
- **Zvolen – Centrum 1:** František Švidroň 90 a Ing. Vladimír Bella 84 rokov.
- **Zvolen – Centrum 2:** Anna Bačová 89 a Ružena Valentová 85 rokov.
- **Závadka n/Hronom:** František Hruška 60 rokov.

Jubilantom srdečne blahoželáme!

Jeden z mnohých

Emil Kováčik, rodák z Turčianskej Blatnice, partizán, dlhoročný funkcionár SZPB a terajší predseda základnej organizácie č. 2 v Žiline sa dožil významného životného jubilea.

Už v mladom veku vedel, kde je jeho miesto, keď so zbraňou v ruke v povstaleckom Turci pomáhal vyháňať fašistických okupantov. Po vyhlásení všeobecnej mobilizácie v Martine, prerušil učenie za dekoračného maliara a nasledoval svojich kamarátov Blatničanov k partizánom. Prihlásil sa do 1. čs. partizánskej brigády M.R. Štefánika v Sklabíni k Veličkovi. Bol zaradený do náhradného oddielu npor. Michala Škodáčka.

Najťažší boj zvidol v ranných hodinách 21. septembra, keď sa asi 200-členná partizánska jednotka stretla pri obci Blatnica s postupujúcimi nemeckými voj-

skami od Nemeckého Pravna. V boji došlo k značným stratám na životoch a k rozdrobeniu partizánskej jednotky na menšie

bojové skupiny. Po tejto udalosti pôsobil v Gaderskej doline, v jednotke veliteľa Kuznecova. Zúčastňoval sa na deštrukč-

ných akciách na železničiach v priestore Turca.

Svoju partizánsku činnosť ukončil oslobodením Blatnice a okolia rumunskými vojakmi. Po vojne, na počesť prvého výročia osláv SNP v Banskej Bystrici, sa vo veľ-

kej skupine partizánov, oblečený v uniforme, zúčastnil na pešom pochode z Martina do Banskej Bystrice. Po dokončení štúdia celý

svoj produktívny vek venoval vernosti partizánskej prísahe, budovaní a rozvoju republiky. V dôchodku od roku 1987 až do roku 2004 bol tajomníkom Okresného a neskôr Oblastného výboru SZPB v Žiline.

Za účasť v protifašistickom odboji bol vyznamenaný viacerými výročnými pamätnými medailami Československej i Slovenskej republiky, Ruskej federácie a Ukrajiny. Je nositeľom vyznamenania Zaslúžilý bojovník proti fašizmu I. stupňa a dekrétu Zaslúžilý funkcionár SZPB. Pri príležitosti 67. výročia oslobodenia a víťazstva nad fašizmom minister obrany SR na Slavíne povýšil Emila Kováčika do vojenskej hodnosti major.

Menom oblastnej organizácie, želáme nášmu jubilantovi pri príležitosti jeho 85. narodenín, ktorých sa dožil 22. júna 2012, pevné zdravie, rodinnú pohodu a pevný krok v naplňovaní svojich predsavzatí.

Juraj DROTÁR
predseda Obliv SZPB Žilina

Navždy sme sa rozlúčili

- **Bzince p/Javorinou – Cetuna** s Vierou Slávikovou.
- **Banská Bystrica – Fončorda** s 80-ročným Jurajom Kubíkom st.
- **Banská Bystrica – Obrancov mieru** s 87-ročnou Milenou Skovajsovou a 76-ročným Alexandrom Klobušickým.
- **Cinobaňa** s 90-ročnou Máriou Piliňanovou a 89-ročnou Matildou Salajovou.
- **Hnúšťa** s 86-ročnou Idu Maciakovou.
- **Komárno** s 81-ročným Pavlom Remenárom.
- **Miezgovce** s 91-ročným Štefanom Ďuračkom.
- **Poltár** s 88-ročnou Helenou Kačániovou.
- **Prešov 5** s 95-ročnou Máriou Klauzerovou a 83-ročnou Helenou Sokolovou.
- **Sučany** so 74-ročnou Martou Ličkovou.
- **Stará Turá** s 88-ročnou Máriou Kýškovou.
- **Trenčín 1** so 75-ročnou Máriou Fizeľovou.

Čeť ich nehynúcej pamiatke!

Jubilantka z Čierneho Balogu

Antónia Kováčiková, rodená Schejnová, sa narodila 7. júna 1925 v malebnom kraji, v rázovitej obci Čierny Balog. Vábivé lesy a voňavé lúky boli nerozlučne spojené s jej detstvom. Po ukončení základnej školy pracovala v štátnych lesoch. Typickým javom obyvateľov jej rodnej obce bola hrdosť na svoje rodisko a pracovitosť. Ťažba dreva, ale aj starostlivosť o obnovu lesa, bola záležitosťou razantných chlapov a šikovných žien.

Vypuknutie SNP však našlo obyvateľov Čierneho Baloga pripravených. Antónia mala 19 rokov. „Chlapi sa nadšene prihlásili do odboja v partizánskych oddieloch a postavili sa na odpor proti Nemcom. Povstalcovia vyhodili most cez rieku Hron, aby nemeckej armáde sťažili postup na jej rodnú obec. Revolučný národný výbor prebral moc do svojich rúk. Cela moja rodina sa aktívne zúčastnila Povstania.

Otec bol členom revolučného národného výboru, organizoval obranu i zásobovanie. Matka varila

a nosila potraviny a šatstvo do hôr. Ja so sestrou Annou sme boli nápomocné, kde to bolo najviac potrebné. Predovšetkým sme donášali stravu, bielizeň a starali sa aj o ranených. Spolu s nami túto

prácu vykonávali desiatky mladých žien. Boli sme hrdé na svojich otcov, bratov a rovesníkov.

Čierny Balog zostal slobodným územím, partizánskou republikou. Držali sme spolu a vydržali,“ spomína.

V marci 1945 Červená armáda nezadržateľne postupovala.

„Aby sme jej umožnili rýchlejší príchod, odhadzovali sme množstvo snehu od dediny až do Tisovca. Túto ťažkú prácu a dôležitú úlohu zvládlo stovky nepokorených spoluobčanov. Moji súrodenci nechýbali. Môj, vtedy 16 ročný, brat Anton prešikoval jednotku Červenej armády zo starej doliny pod Veprom do Tisovca. Nechýbali obeť, ranení i mŕtvi. I môj bratanec padol v boji. Prišiel čas, keď sme sa dočkali vytúženej slobody. Ja nezabúdam a velebím a ctím si všetkých, ktorí v rozhodujúcej chvíli sa postavili proti fašizmu,“ dodáva jubilantka.

Antónia Kováčiková bola zaradená ako pomocníčka partizánov do skupiny kpt. Jána Nálepku a je na to nesmierne hrdá. Je nositeľkou pamätnej medaile k 50. výročiu SNP. Minister obrany SR jej udelil pamätnú medailu za účasť v boji proti fašizmu a za oslobodenie vlasti. Členovia Základnej organizácie SZPB v Sliachi jej želajú ďalšie pokojné roky jej plodného života.

Juraj BOBOR, sliach

Návrat na XV. zjazd Slovenského z

Vlajkonosiči Ministerstva obrany SR.

Pohľad na časť čestného predsedníctva XV. zjazdu SZPB.

Pohľad na delegáciu maďarských antifas...

Delegátov zjazdu pozdravil štátny tajomník MO SR Miloš Koterec.

Niektorí delegáti zjazdu a hostia boli ocenení.

Zľava minister školstva Dušan Čaplovič, predseda SZPB Pavol Sečkář a tajomník ÚR SZPB Roman Hradecký pri rokovaní.

Bývalý predseda Ústrednej revíznej komisie SZPB Ján Pačesa.

Dušan Vilím, predseda rozhodcovskej komisie pri SZPB.

Pozdrav od Pavla Marku viceprezidenta Únie vojnových veteránov SR.

Tajomník ÚR SZPB Roman Hradecký s predsedom Historickej odbojovej skupiny väzňov nacistických a zajateckých táborov Otom Wagnerom.

väzu protifašistických bojovníkov

...stov a ďalších čestných hostí XV. zjazdu SZPB.

Delegáti zjazdu počas rokovania.

Ján Rýs, predseda Historicko-odbojovej skupiny partizánov v SNP a v zahraničí.

...mník ÚR SZPB Roman Hradecký počas

Delegáti zjazdu z východného Slovenska a z Nového Mesta nad Váhom.

Predseda Historicko-odbojovej skupiny letcov v SNP Anton Droppa.

Pohľad na rokovaciu sálu a delegátov.

Delegátov pozdravil aj predseda Jednoty dôchodcov Slovenska Kamil Vajnorský.

Znovuzvolený predseda SZPB Pavol Sečkář.

Za prezidenta Slovenskej republiky delegátov pozdravil aj vedúci kancelárie prezidenta SR Milan Čič.

Umeleckým slovom otvoril rokovanie zjazdu priamy účastník SNP Juraj Sarvaš.

Ostrov v Karibiku

Lietadlo nikaragujskej spoločnosti Aeronica urobilo niekoľko okruhov nad Bluefieldsom, centrom Južnej Zelaye, a pristálo na náhornej planine – prírodnom letisku oblasti. Štyridsaťtisícové mestečko, popri Puertu Cabezas, je na severe druhým prístavom na karibskom pobreží. Mali sme tu medzipristátie pred posledným úsekom na ostrov kuku-

ricu – Islu del Maíz, vzdialenom necelých sto kilometrov od Bluefieldsu. Po dvojhodinovom čakaní na nový spoj nás vyzvali nasadnúť do vojenského lietadla. Oznamením nám, že máme vlastne šťastie, lebo veľa cestujúcich tu čaká na let aj niekoľko dní. Leteli sme v nevelkej výške. Nikaragujské pobrežie, morská hladina, rieky, močiare s málo osídlenými miestami sa nám javili ako pestrofarebný obraz nevidanej panenskej prírody. Na

letisku Isla del Maíz, kde sme pristáli, si nás všimlo iba niekoľko zvedavcov, ktorí nám s úsmevom zamávali. Majitelia rekreačného zariadenia nás výdatne pohostili znamenitými jedlami. Dozvedeli sme sa, že nikaragujská kuchyňa patrí medzi najzaujímavejšie v Latinskej Amerike. V priezračnej vode okolo ostrova sa darí morským krabom, krevetám

Pláž na karibskom ostrove kukurice.

Foto gs

ošípaných, oviec, sliepok, kačíc a husí. Okrem kukurice sa tu darí pestovaniu kokosových paliem, banánovníkov, citrusov, papaye a manga. Základné potraviny dovážajú z Managuy alebo z kubánskej metropoly. Tvrdosť života sa odzrkadľuje na remeselníckej výrobe, kde prevládajú výrobky z kokosových orechov (predmety dennej potreby), kože, hliny a dreva. Sú zaujímavé tvarmi a indiánskymi námetmi. Na ostrove totiž žijú

svorne kmene Sumov, Rámov, Miskitov a Garofínov, ako aj potomkovia afrických černochoch – kreolov, mestíc, a samozrejme Nikaragujci.

Ostrov Isla del Maíz v Karibskom mori sa môže stať významným strediskom oddychu pre svoje čaro, dobrú polohu a príjemné klimatické podmienky. Potrebuje však nemalo investícií, aby sa tento kút zmenil na malebné miesto oddychu a sen sa stal skutočnosťou.

Gustáv STOPKA

(Pre Bojovník bez nároku na honorár)

HISTORICKÝ KALENDÁR

10. júna

1942 – Nacisti vypálili obec Lidice, 173 mužov zastrelili (ďalších 19 zabili neskôr), 203 žien odviekli do koncentračných táborov a 105 detí deportovali do koncentračných táborov alebo na prevýchovu do nemeckých rodín. Nacisti to urobili ako pomstu za smrť ríšskeho protektora Reinharda Heydricha (atentát 27. 5., na následky zranení zomrel 4. 6.).

11. júna

1942 – Vo Washingtone bola podpísaná americko-sovietska dohoda o vzájomnej pomoci a o amerických dodávkach ZSSR vo vojne proti hitlerovskému Nemecku.

12. júna

1942 – Nacistický vodca Adolf Hitler schválil program ovládnutia východnej Európy známy pod názvom plán Ost, ktorý vypracoval Heinrich Himmler. 1944 – Nemecké letectvo z raketovej základne v severnom Francúzsku po prvý raz odpálilo raketu typu V1 (Fi-103) na Veľkú Britániu.

14. júna

1940 – Nemecké jednotky počas 2. svetovej vojny vstúpili do Paríža.

15. júna

1941 – Chorvátska vláda na čele s Ante Paveličom pristúpila k paktu Troch mocností (os Berlín-Rím-Tokio).

16. júna

1944 – Americké letectvo bombardovaním zničilo 80 percent závodu Apollo v Bratislave, pričom zahynulo 176 obyvateľov.

18. júna

1948 – Komisia pre ľudské práva Hospodárskej a sociálnej rady OSN pod predsedníctvom bývalej prvej dámy USA Eleanor Rooseveltovej schválila návrh Všeobecnej deklarácie ľudských práv.

21. júna

1942 – Nemecké vojenské jednotky pod vedením maršala Rommela dobyli strategicky významnú pevnosť Tobruk na severe Afriky.

Zdroj: TASR

Okienková obálka má 110 rokov

Američan Americus Callahan získal pred 110 rokmi, 10. júna 1902, patent na okienkovú obálku. Prvá okienková obálka mala na mieste adresy prijímateľa okienko z navoskovaného drahého ryžového papiera. Bolo tak vidno adresáta uvedeného na liste vo vnútri. Miesto ryžového papiera neskôr nastúpil priehľadný papier. O nejaký čas ho nahradila priehľadná fólia. V čase objavenia okienkovej obálky kancelárie ušetrili veľké množstvo papiera a času. A keď sa objavila obálka s okienkami nielen pre adresáta, ale aj odosielateľa, pisárky určite šaleli od radosti. S patentovanou obálkou bolo menej práce aj výdavkov za papier a obálky, napriek tomu, že okienkové obálky sa robili z kvalitného papiera a boli drahšie. K ďalším úsporám patrilo poštovné, dovtedy vynaložené na posielanie listov na nesprávne adresy, niektorí šibali uvádzajú aj nižšiu spotrebu korekčných vodičiek.

red TASR

pomoc: MIDAS, ACHERON, OAK.	národný kontrolný úrad	dub, po anglicky	EČV Starej Lubovne	biograf	osobné zámeno	nemecký súhlas	amer. ž. meno	doterný, bodavý hmyz	bývalý denník KSC (skr.)	Európske pohorie	silák, milenec Dalily	prievozník v podsvetí
generál, Tisovčan NS a v SNP (iniciála mena na konci)							ozdoba					
vel. PB Za slobodu Slovanov (v SNP)							alarm					
naša VŠ (skr. Blava)			nobélium			opak tam			pohár majstrov Európy			
			2. časť tajničky			Alena, doma			ruský súhlas			
	uzavrel kľúčom	autonómna oblasť pri Vildovi			4. časť tajničky							
					ovláda, pozná							
zboj (zried.)				lesná šelma			rádium			značka múky		
				kráľ s ušami osla			tebe			meno prezid. Gašparoviča		
akadémia vied			Mária, doma						prítok Dunaja			
			časť odevu muža				telúr			parazity		
3. časť tajničky						taliánsky súhlas			miestny výbor		spojovací kliniec	čln na Rýne
						sestra včely			otec, famil.			
opak záporu					Oersted (zn.)			Zlatica (maď.)				
					závodný klub			skratka maróda (lekársky)				
1. časť tajničky												
Aziatka (podľa štátu)							biblický moreplavec			tárium		

Správne vylúštenie tajničky z č. 11 znie: **Štúrovci ctili a bojovali za náš národ.** Knihu posielame **Štefánii Bernadičovej do Malaciek.**

Vylúštenie tajničky posielajte na adresu: Redakcia Bojovník, Štúrova 8, 815 72, alebo na e-mail: bojovník@szpb.sk.

BOJOVNÍK

Vydáva Slovenský zväz protifašistických bojovníkov • Šéfredaktorka Mgr. Lucia Illanitzová, tel. 57 20 37 34, e-mail sefredaktor@szpb.sk • Internet: http://www.szpb.sk, e-mail sekretariat@szpb.sk, redakcia: zlata.haringova@szpb.sk, fax 52 92 65 22 • Redakcia: Štúrova 8, 815 72 Bratislava • Neobjednané rukopisy a fotografie sa nevracajú • Vychádza dvojtyždenné, cena jedného čísla 0,44 € • Objednávky na predplatné prijíma každá pošta a doručovateľ Slovenskej pošty • Objednávky do zahraničia vybavuje Slovenská pošta, a.s., Stredisko predplatného tlače, Námestie slobody 27, 810 05 Bratislava, e-mail: zahranična.tlac@sposta.sk • Predaj v novinových stánkoch zabezpečuje MEDIAPRINT-KAPA, Pressegrosso, a.s., Vajnorská 137, 831 04 Bratislava • Tlač: DOLIS, s.r.o., Dostojevského rad 1, 811 09 Bratislava. Ročník XXXVI (LVII) • Podávanie novinových zásielok povolené Riaditeľom pošt pod č. 2606/93 zo dňa 27. 7. 1993 a RPR poštou Ba 12 z 15. 12. 1993 pod č. 191/93 • Index č. 49 036, ISSN 0323-2018 • Evidenčné číslo: EV 204/08

ZRNKÁ HUMORU

Príde osemročný chlapec do erotického baru a zakričť na ser-vírku:

– Hej zlato, čo takto škótsku s ľadom?

– Ale chlapče, chceš aby som mala kvôli tebe problémy?

– Možno neskôr, cica, ale naj-skôr by som si dal ten drink.

* * *

Vieš, čo ti odpovie blondínka, keď jej povieš, že má v hlave vá-kuum?

– Lepšie ako nič.

Vojaci hrajú v kasárňach hru „Hádaj na čo myslím“. Jeden ho-voří:

– Je to chlpaté?

– Nie!

– Tak potom je to pivo.

* * *

Pýta sa chlapček svojej plavo-vlasej mamičky:

– Mama, čo je to mozog?

– Daj mi pokoj s tými večnými otázkami, ja mám v hlave úplne iné veci!

Zdroj: Internet

Letný šalát

Potrebuje: 6 vajec uvarených natvrdo, 4 väčšie tvrdé paradajky, 1 šalátovú uhorku, 1 zväzok redkoviek, 2 mladé cibulky alebo menšia cibuľa, príp. pór, 3 tenké párky alebo kus šunky, príp. diétnej salámy, 100 g tvrdého syra, soľ.

Dressing: 2 biele jogurty (celkom 300 g), 200 g majonézy, 2 PL plnotučnej horčice, čierne korenie, 2 PL worcestrovej omáčky.

Ako na to: Vajcia pokrájame na prúžky, ostatné suroviny na malé kúsky, syr nastrúhame a všetky ingrediencie zmiešame. Dáme do chladničky asi na 30 minút. Podávame s chlebom alebo s pečivom.

Zdroj: Internet